

Vrije
Universiteit
Brussel

Vrije Universiteit Brussel
Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte
Studiegebied Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer

Proef ingediend voor het behalen van de
graad van Master na Master in de Archivistiek:
Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer
door **Karen Van Dijck**

Inventaris van het “kernarchief”
van de uitgeverij-drukkerij Dessain (Mechelen)
(1855-1970),
bewaard in het Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis
Van de Universiteit Antwerpen

Promotor: Prof. Dr. Gustaaf Janssens

Academiejaar 2012-2013

Brussel
2013

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Dankwoord	5
ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET “KERNARCHIEF” VAN UITGEVERIJ- DRUKKERIJ DESSAIN (MECHELEN)	6
I. IDENTIFICATIE	6
II. GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER EN HET ARCHIEF	6
A. Geschiedenis van de archiefvormer	6
1. Naam	6
2. Geschiedenis	6
Stamboom van de familie Dessain	10
B. Geschiedenis van het archief	11
1. Geschiedenis	11
2. Verwerving	11
III. INHOUD EN STRUCTUUR	12
A. Inhoud	12
1. Bereik	12
2. Inhoud	12
B. Selecties en vernietigingen	13
C. Ordening	13
1. Briefwisseling	14
2. Kapitaal	14
3. Personeelszaken	15
4. Boekhouding en financiën	15
a. Boekhouding	15
b. Financiën	16
4. Inkoop	17
5. Verkoop	17
6. Geschillen	17
7. Stukken vreemd aan het archief	17
Archiefschema archief Dessain	18
IV. PROBLEMATIEK EN MOGELIJKHEDEN VAN BEDRIJFSARCHIEVEN	20
A. Problemen	20
1. Terminologie	20
2. Geen interesse van bedrijven	21
3. Slechte ontsluiting	21
4. Problemen voor de archivaris	23
5. Heden en toekomst	25
B. Mogelijkheden	25
1. Voor het bedrijf zelf	25
2. Voor het wetenschappelijk onderzoek	26
C. Casestudies	26
1. Dessain in vergelijking met N.V. Spinx	26
2. Dessain in vergelijking met uitgeverijen	27
V. RAADPLEGING EN GEBRUIK	28
A. Voorwaarden voor raadpleging en reproductie	28
B. Taal	28
C. Toegangen	29
D. Aanwijzingen voor het gebruik	29
VI. VERWANT MATERIAAL	30

VII. BIBLIOGRAFIE.....	30
A. Archivistische bibliografie	31
B. Bibliografie betreffende het bedrijf Dessain en andere historische werken	33
VIII. BESCHRIJVINGSBEHEER.....	34
ARCHIEF VAN UITGEVERIJ-DRUKKERIJ DESSAIN (MECHELEN) INVENTARIS VAN HET “KERNARCHIEF”	35
I. BRIEFWISSELING.....	35
A. KOPIEBOEKEN VAN UITGEGANE BRIEVEN.....	35
1. Kopieboeken in serie	35
2. Kopieboeken, niet in serie	38
3. Registers van ingekomen briefwisseling.....	39
4. Specifieke kopieboeken.....	39
B. NIET INGEBONDEN BRIEFWISSELING	39
1. Algemene briefwisseling.....	39
2. Briefwisseling tussen de leden van de familie Dessain.....	41
a. Inkomende brieven	41
b. Afschriften van brieven	46
3. Briefwisseling geordend naar plaats van verzending	46
4. Briefwisseling met bepaalde personen of organisaties	46
5. Briefwisseling in verband met bepaalde werken.....	47
6. Briefwisseling met vertegenwoordiger F. Lebornigne.....	48
7. Briefwisseling met vertegenwoordiger L. Van Goidsenhoven	48
II. KAPITAAL	49
III. PERSONEELSZAKEN	50
A. Individuele prestatiestaten	50
B. Lonen	58
IV. BOEKHOUDING EN FINANCIEN	62
A. BOEKHOUDING	62
1. Briefwisseling.....	62
2. Jaarstukken	62
3. Grootboeken	62
a. Grootboeken	62
b. Staten van grootboeken	63
c. Staten met overzichten van grootboeken en wanbetalers	64
d. Staten van wanbetalers	64
4. Journaals.....	64
5. Diverse postenboeken	66
6. Registers van inkomsten / ontvangsten en uitgaven.....	67
7. Registers betreffende verzendingen met de post en vervoer van leveringen	68
B. HULPBOEKHOUDING	68
1. Kasboeken	68
2. Facturen	70
a. Geregistreerde facturen	70
b. Losse facturen	73
3. Kredietnota's	76
4. Afrekeningsstaten.....	77
5. Registers van bestellingen	78
6. Magazijnboeken	78
7. Dossiers betreffende inventarissen en staten met overzichten van boeken.....	78
a. Hanicq.....	78

b. Dossiers betreffende inventarissen.....	79
c. Staten van het boekbindersatelier.....	80
d. Staat van grondstoffen om boeken te vervaardigen.....	80
e. Staten van boeken.....	81
f. Staten van boeken die het voorbije jaar gedrukt zijn.....	81
C. BIJBOEKHOUDING.....	83
1. Vorderingen en wisselbrieven.....	83
2. Kwitanties.....	84
3. Effectenboeken.....	85
4. Staten van openen en sluiten van rekeningen.....	86
5. Registers van materiaal.....	87
D. FINANCIEN.....	87
1. Brievenboeken.....	87
2. Briefwisseling met de banken.....	88
a. Briefwisseling met Crédit Lyonnais, Banque générale de Liège, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Louvain et de Malines en Rotterdamse Bankvereniging.....	88
b. Briefwisseling met verschillende banken.....	91
3. Overzichten van rekeningen.....	92
4. Rekeninguittreksels.....	92
V. INKOOP.....	94
A. ALGEMEEN.....	94
B. PER LEVERANCIER.....	94
VI. VERKOOP.....	96
A. BRIEFWISSELING IN VERBAND MET BESTELLINGEN.....	96
1. Algemeen.....	96
2. Ingekomen briefwisseling, gerangschikt op plaats.....	96
3. Briefwisseling met specifieke klanten en betreffende specifieke werken.....	99
4. Afschriften van uitgaande briefwisseling in verband met bestellingen.....	100
B. OFFERTES.....	102
C. STUKKEN BETREFFENDE BESTELLINGEN.....	102
1. Algemeen, niet gespecificeerd.....	102
2. Gespecificeerde bestellingen.....	105
D. KLANTENDOSSIER OVER BESTELLINGEN.....	106
C. INVOER- EN UITVOERVERKLARINGEN.....	120
VII. GESCHILLEN.....	122
VIII. STUKKEN VREEMD AAN HET ARCHIEF.....	122
Bijlagen.....	123
Bijlage 1: Situering van de verschillende plaatsen van het bedrijf Hanicq en het bedrijf Dessain.....	123

Dankwoord

Voor het tot stand komen van deze inventaris wil ik eerst enkele mensen bedanken. Eerst prof. Gustaaf Janssens voor de begeleiding, het antwoorden op al mijn vragen en het geven van nuttige commentaren bij het nakijken van de vorige versies. Daarnaast wil ik ook prof. Helma De Smedt bedanken voor de steun en de hulp bij het niet altijd makkelijk identificeren van het archief en ook voor het nakijken van de inleiding van deze inventaris. Ook wil ik prof. Alfons Thijs bedanken omdat hij aan prof. Helma De Smedt verteld heeft hoe het archief van de uitgeverij-drukkerij Dessain in het Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis terecht gekomen is. Ten slotte wil ik ook nog de huidige CEO van Dessain printing, Marc Desssain, bedanken omdat hij via mail geantwoord heeft op enkele vragen die ik hem gesteld heb in verband met de geschiedenis van het bedrijf.

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET “KERNARCHIEF” VAN UITGEVERIJ-DRUKKERIJ DESSAIN (MECHELEN)

I. IDENTIFICATIE

<i>Naam:</i>	Kernarchief van uitgeverij-drukkerij Dessain (Mechelen)
<i>Datering:</i>	1855-1970
<i>Beschrijvingsniveau:</i>	Deelbestand
<i>Omvang:</i>	1239 nrs. (33,67 m)

II. GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER EN HET ARCHIEF

A. Geschiedenis van de archiefvormer

1. Naam

Uitgeverij-drukkerij Dessain

2. Geschiedenis

De Bruggeling Pierre Joseph Hanicq vestigt zich rond 1778 in Mechelen als drukker en boekhandelaar. De eerste drie jaren is Pierre voornamelijk werkzaam als boekhandelaar. Maar daarna begint hij ook eigen publicaties uit te geven.¹ Reeds in het begin van de jaren 1780 wordt hij benoemd tot drukker van het aartsbisdom.² Hierdoor wordt hij de eerste drukker van liturgische en andere rooms-katholieke werken, zoals gebedenboeken, in de Oostenrijkse Nederlanden. Het bedrijf kent succes mede door het feit dat Hanicq recht tegenover het aartsbisshoppelijk seminarie woont dat regelmatig werken afneemt.³ Van 1826 tot 1829, in de periode van het Koninkrijk der Nederlanden onder Willem I, geeft hij populaire Nederlandstalige boeken uit als tegengewicht tegen de calvinistische lectuur. Later publiceert hij ook Vlaamse taalleerboekjes.⁴ Ten slotte worden bij Hanicq enkele kranten (*L'indicateur intéressant ou l'ami de l'humanité* en *Le courier de l'Escaut*) en een advertentieblad (*Het*

¹ MONT, I., *Dessain (1855-1913), meer dan een halve eeuw uitgeverijgeschiedenis op papier*, onuitgegeven licentiaatverhandeling, KU Leuven, Leuven, 1995, p. 27.

² RYCKMANS, P., *HANICQ, Pierre Joseph*, in Nationaal biografisch woordenboek, deel 4, Brussel, 1970, kol. 395.

³ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 30.

⁴ SIMONS, L., *Geschiedenis van de uitgeverij in Vlaanderen, I. De negentiende eeuw*, Tielt, 1984, p. 23-25.

Algemeen Advertentieblad van Mechelen, Antwerpen, Turnhout, Lier en Brabant) uitgegeven.⁵ De drukkerij krijgt al na enkele jaren grote naambekendheid. Na de dood van Pierre op 17 januari 1828 neemt zijn zoon François het bedrijf over.⁶ De enige andere nog levende zoon Hubert is verantwoordelijk voor de boekhandel P.J. Hanicq.⁷ François is reeds sinds 1806 actief in het bedrijf. Hij moderniseert de drukkerij zodat er nieuwe en luxueuzere uitgaven van liturgische werken gepubliceerd kunnen worden.⁸ Bovendien zorgt hij ervoor dat de uitgeverij-drukkerij tot ver buiten de landsgrenzen bekend wordt. Zo wint hij op allerlei nationale en internationale tentoonstellingen belangrijke prijzen. In 1841 krijgt hij de titel “drukker van de Heilige Stoel” en in 1842 de titel “drukker van de Heilige Congregatie van de Propaganda”. François drukt gebedenboeken in het Frans, Nederlands, Engels en Latijn, theologische werken en leerboeken in het Frans en in het Nederlands, geschiedkundige, educatieve, literaire, taalkundige en artistieke werken en kunstcatalogi. Ook geeft hij een tijdschrift uit: *Annalen van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs*. Hanicq is dan één van de belangrijkste katholieke uitgeverijen in België. In de eerste jaren van het koninkrijk België gaat Hanicq de concurrentie aan met de Antwerpse drukkerij Plantin-Moretus. Maar deze kent een terugval doordat hij een deel van zijn aanzien verliest en hierdoor wordt Hanicq de belangrijkste drukker in België.⁹ Als ondernemer is François Hanicq bijzonder met zijn personeel begaan. Zo richt hij reeds snel een verzekeringskas op. Voor dit initiatief krijgt hij een pauselijke onderscheiding en ook een Belgische: hij ontvangt de titel van Ridder in de Orde van Leopold.¹⁰ In januari 1855 geeft François zijn uitgeverij-drukkerij over aan de Luikse drukker Henri Dessain.¹¹

De familie Dessain is al sinds 1680 een geslacht van drukkers. Vanuit Reims zijn ze in 1740 naar Luik getrokken.¹² Zoals reeds hierboven vermeld neemt Henri Dessain in 1855 de Mechelse uitgeverij / drukkerij Hanicq over en plaats zijn oudste zoon Pierre aan het hoofd, maar blijft zelf eigenaar ervan. Pierre is dus niet de broer van Henri, zoals soms verkeerd in de literatuur wordt vermeld.¹³ Henri blijft aan het hoofd van de uitgeverij in Luik. Pierre

⁵ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 27-28.

⁶ RYCKMANS, P., *HANICQ, Pierre Joseph*, kol. 396-398.

⁷ THIJS, A., *De Mechelse boekdrukkerij P.J. Hanicq als uitgeefster van populair beeldmateriaal (1817-1855)*, in *De Gulden Passer*, 75, 1997, p. 184

⁸ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 31-32.

⁹ RYCKMANS, P., *HANICQ, François Pierre Jean*, in *NBW*, deel 4, Brussel, 1970, kol. 393-394.

¹⁰ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 37-38.

¹¹ RYCKMANS, P., *HANICQ, François Pierre Jean*, kol. 393-394.

¹² <http://www.dessain.com/dessain>, geraadpleegd op 17 maart 2013.

¹³ http://www.odis.be/pls/odis/opacuvw.toon_uvw_2?CHK=ps_338, geraadpleegd op 23 maart 2013.

Dessain vestigt zich op 4 juli 1861 in Mechelen.¹⁴ Waarschijnlijk wordt er tussen 1855 en 1861 leiding gegeven vanuit Luik, maar zeker is dit niet. Vanaf 20 maart 1920 wordt het bedrijf een coöperatieve vennootschap, vanaf 23 december 1967 een naamloze vennootschap.¹⁵ Ook nu blijkt de uitgeverij een succesverhaal. Net zoals zijn voorganger concentreert Dessain zich op de markt van de religieuze boeken. Daarnaast geeft Pierre twee tijdschriften uit: *Annalen van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs*, een voortzetting van het tijdschrift van Hanicq en *Het Genootschap der Heilige Kindschheid*.¹⁶ Na zijn dood in 1913 nemen twee van zijn kinderen, Charles (Patrick) en Gustave, het bedrijf over. Gustave komt aan het hoofd te staan en ook Charles blijft betrokken. Een derde broer Francis (Julien) helpt tevens af en toe mee in het bedrijf. Dessain drukt voornamelijk Franse en Latijnse uitgaven, maar soms wordt er ook iets in het Nederlands uitgegeven. De uitgeverij kan blijvend rekenen op een beperkt, maar trouw cliënteel van voornamelijk geestelijken, kloosterordes, katholieke verenigingen en scholen. Ze overleeft de crisis van de jaren dertig, maar niet zonder problemen. Er komen minder titels op de markt en de machines moeten gemoderniseerd worden. Na de Tweede Wereldoorlog richt het bedrijf zich niet meer enkel op de katholieke boekproductie.¹⁷ Historia (later Artis-Historia) wordt een nieuwe klant voor de binderij. Na het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) daalt de omzet met 95 procent, doordat het gebruik van de volkstaal, en niet meer het Latijn, in de liturgie toegelaten is. Bovendien daalt de impact van de Kerk in het algemeen en is er minder vraag naar religieuze boeken. De drukkerij schakelt om naar een nieuwe technologie, zodat zij meer commercieel drukwerk kan drukken. In 1972 verhuist de uitgeverij-drukkerij van het centrum van Mechelen naar een bedrijventerrein aan de rand van de stad omdat de nieuwe drukpersen te groot en te lawaaiig zijn.¹⁸ Vandaag de dag concentreert men zich enkel op het drukwerk en niet meer op het uitgeven van boeken. De NV Dessain is steeds in de handen van de familie gebleven.¹⁹ Na de dood van Charles (Patrick) in 1944 en van Gustave in 1943 komen Patrick (zoon van Gustave) en Charles Dessain (kleinzoon van de andere Charles) aan het hoofd. Zeker vanaf de jaren vijftig, maar waarschijnlijk reeds vroeger is Patrick gedelegeerd bestuurder en Charles directeur. Patrick blijft tot het begin van de jaren tachtig deeltijds actief. Charles werkt er tot in het begin van de jaren negentig. Diens zoon Marc neemt daarna

¹⁴ RYCKMANS, P., *DESSAIN, Pierre Charles Hubert*, in *NBW* deel 4, Brussel, 1970, kol. 227-228.

¹⁵ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 48.

¹⁶ RYCKMANS, P., *DESSAIN, Pierre Charles Hubert*, kol. 228-229.

¹⁷ DE LANNOY, *DESSAIN, Charles Patrick Joseph Marie*, in *NBW*, deel 12, Brussel, 1987, kol. 228-229, 234-235.

¹⁸ E-mail van Marc Dessain aan Karen Van Dijck op 18 maart 2013.

¹⁹ <http://www.dessain.com/dessain>, geraadpleegd op 17 maart 2013.

onmiddellijk het bedrijf over.²⁰ Hij is de veertiende generatie. Het bedrijf in Luik specialiseert zich na de Tweede Wereldoorlog in het uitgeven en drukken van schoolboeken.

De familie Dessain is niet enkel bekend voor het uitgeven en drukken van kerkelijk drukwerk, maar ook omwille van haar politiek engagement. Charles (Patrick) wordt net als zijn vader politicus in Mechelen. Pierre is gemeenteraadslid van 1875 tot 1882 en in 1884 wordt hij schepen van openbaar onderwijs, een functie die hij tot 1896 behoudt. Ook is hij van 1882 tot 1894 provincieraadslid. In 1910 wordt hij als ridder in de adel verheven.²¹ Charles (Patrick) wordt in 1903 gemeenteraadslid. Zes jaar later wordt hij burgemeester en voorzitter van de katholieke partij in zijn stad Mechelen.²² Tijdens de Eerste Wereldoorlog kan hij zijn ambt van burgemeester niet opnemen omwille van meningsverschillen met de Duitse bezetter. Dan neemt zijn broer Francis deze functie waar.²³ Charles heeft het als burgemeester niet altijd even gemakkelijk. Aangezien hij voornamelijk Frans spreekt, kan hij niet rekenen op de steun van de flaminganten. In 1922 wordt hij tot ridder verheven wegens zijn verdiensten (tegen de bezetter) in de Eerste Wereldoorlog. Tijdens de Tweede Wereldoorlog moet hij aftreden door de “leeftijdsverordening”, die de Duitse bezetter oplegt. Die zegt dat burgemeesters ouder dan zestig jaar (Charles was 69 jaar) geen burgemeester meer mogen zijn. Op 4 september 1944 neemt hij zijn ambt weer op, maar op 5 september sterft hij onverwacht.²⁴

Francis Dessain is voor een heel andere reden bekend. Hij profileert zich in de Mechelse en zelfs ook in de Belgische sportwereld. Hij wordt één van de medeoprichters en jarenlange voorzitter van de voetbalclub KV Mechelen (van 1906 tot aan zijn dood in 1951). Ook is hij verschillende jaren ondervoorzitter en later voorzitter van de Belgische Voetbalbond. Tijdens de Eerste Wereldoorlog engageert hij zich, naast het burgemeesterschap, in de Katholieke Werkmanskring en in het Nationaal Hulp- en Voedingscomité. Ook Francis is niet Duitsgezind. Hij laat eind 1915 een herderlijke brief van kardinaal Mercier drukken, waarin staat dat de gelovigen de Duitsers niet hoeven te gehoorzamen. Door Francis wordt de band tussen de uitgeverij en het aartsbisdom versterkt. Pas op zijn veertigste voelt Francis zich geroepen tot de Katholieke Kerk. Hij wordt in juni 1920 door kardinaal Mercier tot zijn privé-secretaris benoemd. Opmerkelijk is dat deze benoeming gebeurt voordat hij op 2 januari 1921

²⁰ E-mail van Marc Dessain aan Karen Van Dijck, 18 maart 2013.

²¹ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 46.

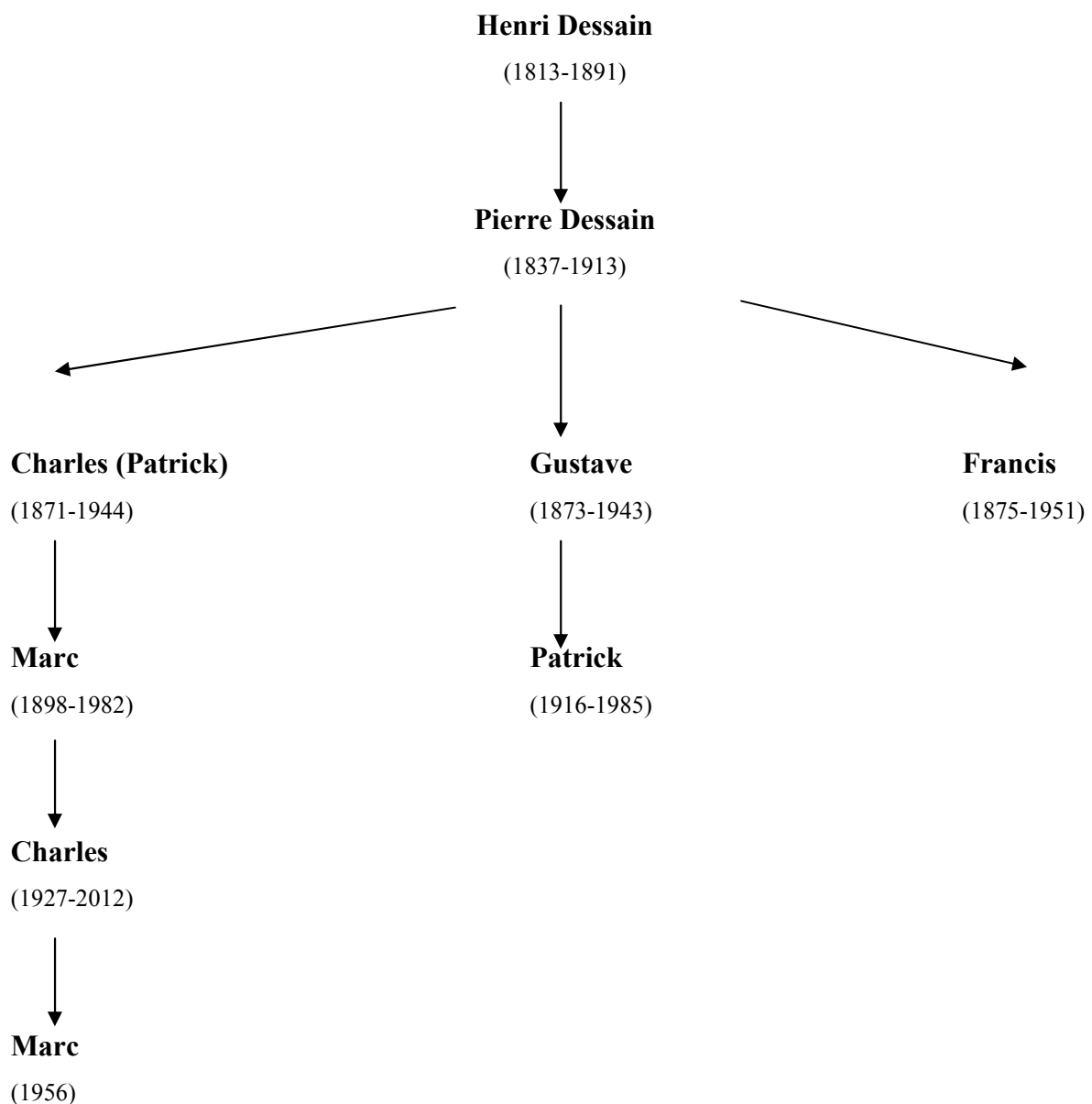
²² DE LANNOY, H., *DESSAIN, Charles Patrick Joseph Marie*, kol. 228.

²³ SUYKENS, H., *DESSAIN, Francois Julien*, in *NWB*, deel 20, Brussel, 2011, kol. 271.

²⁴ DE LANNOY, H., *DESSAIN, Charles Patrick Joseph Marie*, kol. 231-233.

tot priester wordt gewijd. Op 23 september 1921 wordt hij reeds gepromoveerd tot kanunnik. Deze functie blijft hij ook uitoefenen onder kardinaal Van Roey. In 1951 overlijdt Francis aan een hartaanval. Als voorzitter van KV Mechelen wordt hij opgevolgd door zijn neef Patrick, die ook zaakvoerder van het bedrijf is.²⁵ Eén van de zonen van Charles (Patrick), Joseph, wordt eveneens priester en later kanunnik.²⁶

Stamboom van de familie Dessain

²⁵ SUYKENS., H., *DESSAIN, Francois Julien*, kol. 271-273.

²⁶ SUYKENS, H., 'De kanunnik'. *De inventarisatie van het Archief Francis Dessain*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, VUB, Brussel, 2009, p. 9.

B. Geschiedenis van het archief

1. Geschiedenis

Hoe het archief, vóór de verwerving, bewaard wordt bij de firma Dessain is niet geweten. Daarnaast is er geen informatie te vinden over het feit dat Dessain het archief van zijn rechtsvoorganger Hanicq heeft overgenomen. Ten slotte is onbekend of de verschillende verhuizingen van het bedrijf invloed gehad hebben op het archiefbeheer. Zo vestigt Hanicq zich in 1778 in de Steenweg 58. In 1788 bevindt het bedrijf zich op de IJzeren Leen. Door de uitbreiding van het bedrijf koopt zoon François een huis in de Begijnenstraat dat aan de achterzijde in verbinding staat met het huis en de werkplaatsen in de Steenstraat. Dessain verhuist het bedrijf ten slotte naar de Bleekstraat 7, waar het tot in 1972 gevestigd is.²⁷ Voor de situering van de plaatsen, zie bijlage 1.

2. Verwerving

Het Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis (CBG) wordt in 1971, binnen de context van de toenmalige Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius (UFSIA), opgericht door prof. dr. Roland Baetens en heeft tot doel het bewaren en inventariseren van bedrijfsarchieven uit de provincie Antwerpen zodat studies in verband met bedrijfsgeschiedenis mogelijk gemaakt kunnen worden.²⁸ Het centrum organiseert in latere jaren, onder de opeenvolgende centrumdirecteurs, de professoren R. Baetens, A.K.L. Thijs en G. Devos colloquia, werkt mee aan tentoonstellingen, lanceert onderzoeksprojecten en realiseert een aantal publicaties. Een nauwe samenwerking wordt ook ontwikkeld met het Studiecentrum voor Onderneming en Beurs - het SCOB - dat aan de universiteit in 1999 wordt opgericht met zetel in het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA). Na de fusie van de drie Antwerpse universitaire instellingen tot de eengemaakte Universiteit Antwerpen in 2004 integreert prof. H. De Smedt, die in 2009 de leiding van het Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis op zich neemt, dit laatste als een apart onderdeel in het Studiecentrum voor Ondernemen en Beurs.²⁹ Beide centra, zowel het SCOB als het CBG, zijn momenteel gevestigd op de Stadscampus van de Universiteit Antwerpen, Prinsstraat 13, 2000 Antwerpen. Voor meer informatie kan men ook de website <http://www.scob.be> raadplegen.³⁰

²⁷ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 27, 32, 43.

²⁸ BAETENS, R., *Verslag over de activiteiten, tijdens de periode van 1 oktober 1971 tot 31 december 1974*, Antwerpen, 1975, p. 1.

²⁹ <http://www.scob.be/publicat/CBG2011.pdf>, 1, geraadpleegd op 7 april 2013.

³⁰ Informatie verkregen via prof. Helma De Smedt.

Hoe het archief van de uitgeverij-drukkerij Dessain in het Centrum terecht gekomen is, is niet helemaal duidelijk omdat er geen contract en geen archiefdossier is. Wel geweten is dat dit archief van de afvalcontainer werd gered. Als gedreven historicus en trouw archiefbezoeker kenden Gaston Beterams, inspecteur van het Rijksarchief, en Alfons Thijs elkaar goed. Het was de heer Beterams die in de eerste helft van de jaren zeventig aan de heer Thijs, toen wetenschappelijk medewerker aan het CBG, liet weten dat er in de Bleekstraat in Mechelen nog archief was van het bedrijf Dessain en dat dit mogelijk voor het centrum wel interessant kon zijn. Rond 1975 werden de bedrijfspanden aan de Bleekstraat verkocht. Het archief dat er sinds 1972, na de verhuizing naar het bedrijventerrein, achtergelaten was, moest dan ook weggehaald worden. Alfons Thijs heeft, in overleg met prof. Baetens, besloten toen het materiaal over te nemen om het in het CBG te bewaren. Doordat er ook geen dossier is opgesteld, is er ook geen overdrachtslijst. Strikt genomen is het archief geen eigendom van het Centrum, maar na al die jaren is er ook niets meer van de eigenaars gehoord.³¹

III. INHOUD EN STRUCTUUR

A. Inhoud

1. Bereik

Het archief betreft de periode nadat de Dessain de uitgeverij Hanicq in Mechelen overgenomen heeft, namelijk van 1855 tot 1970. Deze einddatum duidt er waarschijnlijk op dat de firma Dessain dan overgeschakeld is op commercieel drukwerk. Bovendien verhuist het bedrijf twee jaar later naar een bedrijventerrein.

2. Inhoud

Het bedrijfsarchief bestaat uit twee delen en bevat in totaal een kleine 100 meter archief. Het eerste deel betreft een dertig meter aan grote verhuisdozen. Deze zijn nog niet uitgepakt en bekeken. Het gaat hierbij voornamelijk over archief in verband met bestellingen uit de naoorlogse periode. Op elke doos staat een jaartal en binnenin de doos zijn de bestellingen geordend op ofwel de eerste letter van de woonplaats van de klanten ofwel op naam van bepaalde klanten. Het tweede deel bevat ongeveer 65 meter archief dat reeds op de rekken staat, maar nog niet geordend is. Een gedeelte hiervan – ik heb het aangeduid met de term

³¹ Gesprek met prof. Helma De Smedt op 6 maart 2013; MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 18.

“kernarchief” - heb ik geïnventariseerd (zie infra). In het deel van het archief dat reeds op de rekken staat, kunnen verschillende onderdelen worden onderscheiden. Het bevat een groot deel correspondentie, zowel inkomende als uitgaande. Het gaat hierbij over brievenboeken, maar ook om losse brieven. Daarnaast is er de boekhouding met balansen, inventarissen, grootboeken, journaals, kasboeken, facturen(boeken), enzovoort. Een ander deel betreft het personeelsbeleid met individuele prestatiestaten, loonstaten en registers van boekbinders waarin staat welke boeken ze ingebonden hebben. Een vierde en een vijfde onderdeel betreffen de inkoop en de verkoop. Hierbij gaat het vooral over briefwisseling in verband met bestellingen en offertes aan en van Dessain. Ook is er archiefmateriaal te vinden over verschillende beroepsverenigingen, vooral van uitgeverijen en drukkerijen, waarin Dessain actief was. Daarnaast zijn er fondscatalogi en drukproeven van missalen en lettertypes. Ten slotte bevat dit archief documentatie in verband met drukken en uitgeven. Het gaat vooral om boeken over deze thema's, maar er zijn ook voorbeelden van kaften van boeken te vinden.

B. Selecties en vernietigingen

Ineke Mont heeft in 1995 een licentiaatsverhandeling geschiedenis geschreven over het bedrijf Dessain, aan de hand van een deel van het bedrijfsarchief dat zich in het Centrum voor Bedrijfs geschiedenis bevindt. Het betreft enkel het archief van 1855 tot 1913. In deze verhandeling gaat het voornamelijk over het aanbod van de uitgeverij-drukkerij en wie de klanten zijn. Hierin zegt ze ook dat er een zekere selectie in de functie van het al dan niet bewaren van het archief, moet zijn geweest. Documenten die weinig belang hebben, zijn niet meegenomen door het CBG. Ook de meeste reeksen uit het archief zijn niet volledig. Niet het hele archief werd overgedragen. Zo zijn er, bij de familie, nog reeksen van publicaties die Dessain gedrukt heeft en een collectie van goudstempels voor gouddruk op boekbanden. Er is toen contact opgenomen met de familie en gevraagd of ze die stempels en publicaties wilden overdragen, maar deze wilde niet. Waarom is niet geweten.³²

C. Ordening

Zoals hierboven aangegeven bestaat het volledige archief uit 100 meter. Dit is teveel om allemaal te beschrijven tijdens dit academiejaar. Daarom is er in overleg met prof. Janssens en prof. De Smedt overeengekomen dat ik mij enkel zou focussen op het zogenaamde “kernarchief”. Als “kernarchief” wordt beschouwd: de algemene briefwisseling,

³² MONT, I., *Dessain (1855-1913), meer dan een halve eeuw uitgeverijgeschiedenis op papier*, p. 19.

personeelszaken, kapitaal, boekhouding – financiën en ook de bescheiden betreffende in- en verkoop. Er was in het geheel geen oorspronkelijke orde aan te wijzen. Op de kopie- en facturenboeken staan er wel cijfers en letters die binnen deze series de volgorde aanduiden. Bij gebrek aan een oorspronkelijk ordeningsplan wordt ervoor gekozen om op basis van het archiefschema voor een bedrijfsarchief dat Herman Coppens heeft opgesteld een eigen archiefschema op te stellen.³³ Er is niet gekozen voor een indeling volgens organisatiestructuur omdat deze structuur niet te onderscheiden is, mede doordat het een familiebedrijf is. Een indeling volgens functies is wel mogelijk. Aangezien enkel het kernarchief wordt beschreven, komen niet alle functies aan bod, maar wel de belangrijkste. Het schema van Coppens wordt niet slaafs gevolgd omdat elk bedrijfsarchief een eigen structuur heeft.

1. Briefwisseling

Als eerste in het schema komt de briefwisseling aan bod. Het gaat hierbij zowel om kopieboeken van uitgaande brieven als losse briefwisseling. Bij de losse briefwisseling zijn er verschillende reeksen te onderscheiden. Er is een reeks algemene briefwisseling. Dit kan gaan over allerlei zaken, behalve bestellingen. Die komen in het deel van de verkoop aan bod. Daarnaast is er ook nog een reeks met briefwisseling tussen de leden van de familie Dessain. Deze correspondentie bestaat vooral uit inkomende brieven, ook zijn er enkele afschriften van uitgaande brieven. Deze reeks gaat over het bedrijf, vooral over de firma in Mechelen, maar er zijn ook brieven bij tussen de firma in Mechelen en die in Luik. Het bevat dus geen zuiver familiale briefwisseling. Ten slotte is er ook nog een reeks inkomende briefwisseling van de vertegenwoordiger Leborngne. Naast deze reeksen zijn er verschillende losse pakken te onderscheiden. Alle briefwisseling is chronologisch geordend. Wanneer er een plaatsnaam of een letter van de plaatsnaam is, zijn ze ook alfabetisch geordend.

2. Kapitaal

Een kleine tweede categorie betreft het kapitaal. Dit zijn archiefdocumenten die over aandelen gaan die het bedrijf Dessain had van verschillende commerciële en financiële instellingen.

³³ COPPENS, H., *De ontsluiting van archieven: richtlijnen en aanbevelingen voor de ordening en beschrijving van archieven in het Rijksarchief*, Brussel, p. 487-489.

3. Personeelszaken

Een derde categorie betreft de personeelszaken. Hierbij gaat het in de eerste plaats om individuele prestatiestaten van de werknemers. Voor elke persoon staat er in een boekje per week wat ze vervaardigd hebben. Het gaat hier waarschijnlijk over de boekbinders. Deze prestatiestaten zijn alfabetisch geordend en per persoon chronologisch. Een tweede onderdeel zijn de archiefbescheiden in verband met de lonen. Dit zijn voornamelijk loonstaten, die vermelden per week de dagen dat een persoon gewerkt heeft, het salaris en eventuele taksen.

4. Boekhouding en financiën

Een volgende grote categorie is die van de boekhouding en van de financiën. Dit deel wordt ingedeeld in boekhouding, hulpboekhouding, bijboekhouding en financiën.

a. Boekhouding

Boekhoudkundige stukken zijn: jaarstukken, grootboeken, journaals, diverse postenboeken, registers van opbrengsten en uitgaven en registers betreffende verzendingen met de post en vervoer van leveringen. Dit is de basis van de boekhouding. Hulpboekhoudkundige stukken zijn die stukken die ervoor zorgen dat de boeken van de boekhouding tot stand komen. Het gaat hierbij om kasboeken, facturen, kredietnota's, afrekeningsstaten, registers van bestellingen, magazijnboeken en dossiers van inventarissen en staten met overzichten van boeken. Bij facturen zijn er zowel boeken als losse facturen. Bij de losse facturen is er een moeilijkheid bij het interpreteren. De facturen zijn ingedeeld in verschillende reeksen: B, C, E en P. Het is niet altijd duidelijk waarvoor deze letters staan. De "E" staat voor *étranger*. Het gaat hierbij dus om facturen aan buitenlandse klanten. De "P" staat voor *publicité*, wat reclamework betekent. Het gaat hierbij dus niet over facturen met betrekking tot het drukken en uitgeven van religieuze werken, maar met betrekking tot het drukken van folders, enveloppen, enzovoort. De reeksen "B" en "C" zijn iets minder duidelijk. Door de verschillende facturen te bekijken en ook de andere boekhouding lijkt het mij dat "B" staat voor de verschillende instituten en instellingen en bedrijven, zoals boekhandels, uitgeverijen, abdijen, scholen, kerkfabrieken, enzovoort waarmee Dessain zaken doet. De "C" lijkt dan eerder te staan voor de particulieren, dus individuele personen. Deze personen bestellen ook meer voor eigen gebruik. Bij "B" en "C" gaat het wel over religieuze werken. Maar de scheiding tussen "B" en "C" is niet altijd strikt. Een andere categorie van de hulpboekhouding

zijn de afrekeningsstaten. Hierbij zijn het staten van klanten (crediteurs). Op deze staten staat de naam van de klant, het verschuldigde bedrag en de datum. Voor de rest is er ook nog een veld voor *texte*, maar het is niet duidelijk wat daarmee precies wordt bedoeld. Een laatste categorie zijn de dossiers betreffende inventarissen van de magazijnen en staten met overzichten van boeken. Deze bescheiden horen hier thuis omdat ze een voorbereiding en hulp zijn voor de echte boekhouding. De dossiers bevatten verschillende documenten die bij elkaar zitten. Het gaat hierbij over lijsten van debiteuren en crediteuren van het grootboek. Daarnaast bevatten zij ook staten van het onroerend het bedrijfsmateriaal, het papier in het magazijn, de boeken in het magazijn, boeken bij de boekbinders en brocheurs, onderdelen voor boeken, boeken waar er aan gewerkt wordt, voorraden, kas en portefeuille, inventaris van letters, soms een balans en soms ook een aparte inventaris van de materialen van de boekbinders. Deze dossiers worden eerst opgesteld alvorens over te gaan tot het noteren van de echte boekhouding. Bij de staten van boeken zijn de boeken ingedeeld volgens hun vorm: zijn het enkel de bladeren, zijn ze al ingebonden of genaaid?

Een derde deel binnen de boekhouding is de bijboekhouding. Stukken van de bijboekhouding zijn bescheiden die “extra gegevens bevatten over bijzondere aspecten van de boekhouding”.³⁴ Hierbij gaat het specifiek bij Dessain over vorderingen en wissels, kwitanties, effectenboeken, staten van openen en sluiten van rekeningen en registers van materiaal. Bij de kwitanties is er een onderscheid tussen gewone kwitanties en kwitanties “*petite caisse*”. Bij de gewone kwitanties gaat het over zaken die belangrijk zijn voor het bedrijf, zoals betalingen van verzekeringen en belastingen, betalingen aan de banken en betalingen voor papier. De zogenaamde “*petite caisse*” betreft kleinere zaken, die niet altijd met het bedrijf te maken hebben, zoals nagels, betaling aan de apotheek, betalingen voor brandhout en ook delen die nodig zijn om kaften van boeken te maken bv linten, koper. Maar ook hier is het onderscheid weer niet altijd even duidelijk en overlappen beide categorieën. De kwitanties - “*petite caisse*” hebben wel een kleiner formaat dan de gewone kwitanties.

b. Financiën

De laatste categorie is die van de financiën. Hierbij zijn de volgende delen te onderscheiden: brievenboeken, briefwisseling met de banken, overzichten van rekeningen en

³⁴ EECKELAERT, J., *Inventaris van het archief van de n. v. Sphinx-Hemiksem*, onuitgegeven masterverhandeling, VUB, Brussel, 2002-2003, p. 25.

rekeninguittreksels. De brievenboeken bevatten ingebonden brieven met verschillende soorten banken. De briefwisseling met de banken is voor een eerste reeks chronologisch geordend met de vermelding over welke bank het gaat. Daarnaast zijn er losse pakken die elk een andere bank omvatten. Deze zijn alfabetisch ingedeeld.

4. Inkoop

Naast briefwisseling, kapitaal, personeelszaken en boekhouding en financiën zijn er nog de categorieën inkoop en verkoop. De categorie inkoop bevat enkele omslagen met informatie over aankopen die Dessain gedaan heeft. Het gaat hierbij over de aankoop van een drukpers, van verf, tape, papier.

5. Verkoop

De vijfde categorie is die van de verkoop. Hierbij gaat het eerst en vooral over briefwisseling in verband met bestellingen, zowel binnenlandse als buitenlandse. Een tweede deel zijn de offertes. Daarnaast is er een deel “stukken betreffende bestellingen”. Dit zijn voornamelijk prijsoffertes over bestellingen van klanten. Deze laatste worden niet gespecificeerd. Het gaat meestal over grote pakken die bij elkaar gestoken zijn. Daarbij zijn er ook nog specifiekere bestellingen, bijvoorbeeld bestellingen uit Frankrijk. Een vierde deel zijn de klantendossiers. Per klant zijn er één of meerdere dossiers met de bestelbonnen van die klant en offertes van Dessain. Deze dossiers zijn eerst alfabetisch geordend en per klant chronologisch. Ten slotte horen er binnen de categorie verkoop ook nog invoer- en uitvoerverklaringen. Het grootste deel zijn uitvoerverklaringen. Dit zijn formulieren waarop staat wat er wordt uitgevoerd (voornamelijk religieuze werken), in welke hoeveelheid (meestal in kilogram), de bestemming, aan welke prijs en op welke wijze betaald moet worden.

6. Geschillen

Enkele archiefstukken behoren tot de categorie geschillen. Het gaat hierbij over geschillen of processen die het bedrijf Dessain met een andere uitgeverij of met een werknemer heeft.

7. Stukken vreemd aan het archief

Dit zijn stukken van leden die tot de familie Dessain behoren, maar deze stukken horen niet thuis in het archief van het bedrijf Dessain. Het gaat om een journaal en een grootboek van

andere bedrijven van de familie Dessain en om documenten die niet in functie van het bedrijf werden verzameld.

Archiefschema archief Dessain

I. BRIEFWISSELING

A. KOPIEBOEKEN VAN UITGEGANE BRIEVEN

1. Kopieboeken in serie
2. Kopieboeken, niet in serie
3. Registers van ingekomen briefwisseling
4. Specifieke kopieboeken

B. NIET INGEBONDEN BRIEFWISSELING

1. Algemene briefwisseling
2. Briefwisseling tussen de leden van de familie Dessain
3. Briefwisseling geordend naar plaats van verzending
4. Briefwisseling met bepaalde personen of instellingen
5. Briefwisseling in verband met bepaalde werken
6. Briefwisseling met vertegenwoordiger F. Leborgne
7. Briefwisseling met vertegenwoordiger L. Van Goidsenhoven

II. KAPITAAL

III. PERSONEELSZAKEN

A. INDIVIDUELE PRESTATIESTATEN

B. LONEN

IV. BOEKHOUDING EN FINANCIEN

A. BOEKHOUDING

1. Briefwisseling
2. Jaarstukken
3. Grootboeken
4. Journaals
5. Diverse postenboeken
6. Registers van inkomsten / ontvangsten en uitgaven
7. Registers betreffende verzendingen met de post en vervoer van leveringen

B. HULPBOEKHOUDING

1. Kasboeken
2. Facturen
3. Kredietnota's
4. Afrekeningsstaten
5. Registers van bestellingen
6. Magazijnboeken
7. Dossiers betreffende inventarissen en staten met overzichten van boeken

C. BIJBOEKHOUDING

1. Vorderingen en wisselbrieven
2. Kwitanties
3. Effectenboeken
4. Staten van openen en sluiten van rekeningen
5. Registers van materiaal

D. FINANCIEN

1. Brievenboeken
2. Briefwisseling met de banken
3. Overzichten van rekeningen
4. Rekeninguittreksels

V. INKOOP

A. ALGEMEEN

B. PER LEVERANCIER

VI. VERKOOP

A. BRIEFWISSELING IN VERBAND MET BESTELLINGEN

1. Algemeen
2. Ingekomen briefwisseling, gerangschikt op plaats
3. Briefwisseling met specifieke klanten en betreffende specifieke werken
4. Afschriften van uitgaande briefwisseling in verband met bestellingen

B. OFFERTES

C. STUKKEN BETREFFENDE BESTELLINGEN

1. Algemeen, niet gespecificeerd
2. Gespecificeerde bestellingen

D. KLANTENDOSSIEREN OVER BESTELLINGEN

E. INVOER- EN UITVOERVERKALINGEN

VII. GESCHILLEN

VIII. STUKKEN VREEMD AAN HET ARCHIEF

IV. PROBLEMATIEK EN MOGELIJKHEDEN VAN BEDRIJFSARCHIEVEN

A. Problemen

1. Terminologie

Een eerste onduidelijkheid is de terminologie van bedrijfsarchieven in de verschillende talen. In het Nederlands zijn het bedrijfsarchieven. In het Frans *archives d'entreprises*, maar ook *archives économiques*. In het Engels zijn het *business archives*. De ICA gebruikt in de casestudies zowel *business archives* als *corporate archives*. In het Duits ten slotte worden de termen *Unternehmensarchive*, *Betriebsarchive* en *Wirtschaftsarchive* gebruikt.³⁵ De term *Unternehmensarchive* heeft zich pas recent doorgezet. Voor 1914 wordt de term *Betriebsarchive* gebruikt. Nadien, tot in de jaren zestig, is er de term *Werk(s)archive* geweest. Tenslotte is er ook nog de term *Firmenarchive*.³⁶ Al deze termen betekenen eigenlijk hetzelfde. Maar wat zijn bedrijfsarchieven juist? Hiervoor wordt de definitie die Hilda Coppejans-Desmedt in 1972 heeft geponeerd, overgenomen. Een bedrijfsarchief is “het geheel der geschreven, gedrukte, getekende, geponste of onder welke vorm ook gereproduceerde documenten opgemaakt door of ten behoeve van een onderneming met het doel de werking van deze laatste mogelijk te maken of te bevorderen en die bestemd zijn om in de onderneming zelf te worden bewaard.”³⁷

³⁵ JONGBLOET, K., *Bedrijfsarchieven, bibliografie 1975-1991*, Brussel, 1992, p. 14; GOODMAN, V.B., *ICA global business archives benchmarking analysis: a follow-up study*, Long Island, 2010, p. 6.

³⁶ MATERNE, J., *Tussen bedrijf en archief: Bedrijfsarchivistiek in beweging*, in *Bibliotheek- & archiefgids*, 1991, 67, p. 214.

³⁷ COPPEJANS-DESMEDT, H., *De bedrijfsarchieven in België*, in IDEM, *Economische geschiedenis van België. Behandeling van de bronnen en problemen*, 1972, 205.

2. Geen interesse van bedrijven

Lange tijd lieten bedrijven zich niet in met de zorg voor hun eigen archieven en verwaarloosden die zelfs.³⁸ Ook stellen ze zich vaak terughoudend op om hun archieven open te stellen uit vrees dat dit voor hen nadelige gevolgen zou kunnen hebben in verband met de fiscus en de concurrenten.³⁹ Bovendien kijken bedrijven enkel naar de toekomst en niet naar het verleden. Ze zien bedrijfsarchieven eerder als een kost, want er moet plaats zijn om ze te bewaren en het bewaren en ordenen vraagt uiteraard tijd en *time is money*.⁴⁰ Daarbij komt dat de bedrijfsleiding over te weinig financiële middelen, personeel en plaats beschikken of die niet ten behoeve van de archiefbewaring wenst aan te wenden.⁴¹ Het is hierbij belangrijk dat de bedrijven gesensibiliseerd worden om dit probleem op te lossen en dan vooral het management te overtuigen. Want zonder management kunnen archieven niet op lange termijn bewaard worden.⁴²

3. Slechte ontsluiting

Een eerste punt hier is dat er zeer weinig registratie is in de bedrijven.⁴³ Wat wordt er bewaard? En hoe wordt dit bewaard? Bovendien is de oude orde vaak doorheen de tijd verstoord geraakt.⁴⁴ Door de slechte ontsluiting is er geen of weinig toegang mogelijk.⁴⁵ Daarbij komt dat de meeste archieven maar fragmentarisch bewaard zijn. Er wordt maar heel zelden een volledig archief bewaard. Dat komt ofwel omdat er maar een deel van de documenten zijn overgeleverd of omdat de archiefinstelling maar een deel van de documenten heeft overgenomen omdat ze bepaalde documenten niet belangrijk genoeg vindt. Hilda Coppejans-Desmedt geeft als voorbeeld dat sommige verenigingen of universiteiten zich soms beperken tot documenten met betrekking tot architecturaal en technisch aspect van gebouwen en machines en niet de andere archieven van het bepaalde bedrijf.⁴⁶

³⁸ DESSOLIN-BAUMANN, S., *L'archiviste d'entreprise. Portrait d'un homme nouveau?*, in *La gazette des archives*, 1991, 154, p. 155.

³⁹ COPPEJANS-DESMEDT, H., *Waarheen met het bedrijfsarchief?* in *Spiegel historiael*, 1975, 10, p. 29.

⁴⁰ MATERNE, J., *Tussen bedrijf en archief*, p. 213.

⁴¹ REA, V., *We've got to get together before we fall apart*, in *Business Archives*, 2007, 93, p.32-33.

⁴² VAN OVERSTRAETEN, D., *Les archives de l'Etat en Belgique et les archives d'entreprises*, in *La gazette des archives*, 1995, 168, p. 182; FARADAY, J., *Doing the business: The promotion of Business Archives in the private sector*, in *Business Archives*, 2007, 93, p. 11.

⁴³ VANCOPPENOLLE, C., *Inleiding, Beschouwingen over relevante bedrijfsarchieven*, in DEHAECK, S., *Gids van bedrijfsarchieven in de provincie Oost- Vlaanderen*, Brussel, 2011, p. 32.

⁴⁴ BOECKX, B., *Inventaris van het archief van S.V. Ontwikkeling en Excelsior N.V., uitgeverij en drukkerij van het dagblad Volksgazet*, Gent, 1999, p. XXX.

⁴⁵ REA, V., *We've got to get together*, p. 35.

⁴⁶ COPPEJANS-DESMEDT, H., *Bedrijfsarchieven: Bronnen van het roerend cultureel erfgoed*, in *Bibliotheek- & archiefgids*, 1992, 68, p. 14.

Ook kan er vermenging zijn van het archief. Dat kan gebeuren doordat er vermenging is tussen familie- en bedrijfsarchief.⁴⁷ Toch moet er geprobeerd worden om dit te scheiden, alhoewel dit niet altijd gemakkelijk is. Zo kan briefwisseling zowel een zakelijk als een privé-karakter hebben.⁴⁸ Dit is bij de uitgeverij-drukkerij Dessain meestal niet het geval. Het gaat hier voornamelijk over archief van het bedrijf. Toch zijn er enkele andere archiefstukken bij, maar deze gaan dan meestal over andere bedrijven van Dessain, zoals de firma uit Luik of de textielhandel van Josephine Dessain. Ook zijn er twee dozen met archiefstukken van Charles (Patrick) Dessain in zijn functie van burgemeester tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ten slotte zijn er ook enkele pakken en dozen die gaan over het buitenverblijf van de familie Dessain in Navagne, Luik.

Stukken uit de negentiende eeuw zijn vaak slecht leesbaar, bijvoorbeeld bij het bedrijf Dessain de teksten in de kopieboeken. Het secretariaat maakt van de uitgaande brieven een kopie door middel van een “doorschrijf-kopiesysteem” op zeer dun “pelurepapier”. Bovendien is de inkt in de loop van de jaren wat uitgelopen en verbleekt. Dit komt de leesbaarheid niet ten goede. De stukken uit de periode na de Tweede Wereldoorlog zijn echter beter leesbaar omdat de stukken getypt werden. Toch blijven er nog problemen, want na een tijd vervaagt ook de tekst van de doorslagen.

Een probleem met betrekking tot de boekhouding van Dessain is dat het niet altijd duidelijk is waarover deze boekhouding gaat en welke gebruiksmogelijkheden er zijn. Zo worden er in de boekhouding veel codes gebruikt, die vandaag niet meer duidelijk zijn.⁴⁹ Niet altijd werden de regels van de dubbele boekhouding gevolgd, waardoor het soms onduidelijk is om welke stukken het gaat. Dat kan er mee te maken hebben dat voor de invoering van de wet van 17 juli 1975 de boekhoudregels in België slechts minimaal waren vastgelegd. Er waren wel verplichtingen, maar deze werden niet altijd nageleefd. Zo was het gebruiken van het journaal, het brievenkopieboek en het inventarisboek verplicht. Ook waren er vaak enkele niet verplichte boeken zoals kladboeken, kasboeken, aankoop- of verkoopboeken in gebruik.⁵⁰

⁴⁷ CARAES, J.F., *Les archives d'une entreprise familiale: Le fonds Lefevre-Utile*, in *La gazette des archives*, 2006, 201, p. 67; BOECKX, B., *Inventaris van het archief S.V. Ontwikkeling*, p. XXXI

⁴⁸ DEN TEULING, A.J.M., *Het inventariseren van bedrijfsarchieven, in het bijzonder productiearchieven*, in *Nederlands archievenblad*, 1984, 88, p. 26-27.

⁴⁹ DESPLANQUE-LEGOFF, A., *Typologie et fonctions ou comment aborder les fonds d'archives d'entreprises*, in *La gazette des archives*, 1995, 168, p. 40.

⁵⁰ DE BEELDER, I., JORISSEN, A., *Boekhouding en jaarrekening van de onderneming*, in VANCOPPENOLLE, C., *Een succesvolle onderneming: handleiding voor het schrijven van een bedrijfsgeschiedenis*, Brussel, 2005, p. 220-221.

Hieruit blijkt dat Dessain de regels voor een groot deel volgde. In het bedrijfsarchief vindt men journaals, kopieboeken en inventarissen. Deze inventarissen zijn niet in boekvorm, maar als losse bladen en bevatten niet enkel boekhoudkundige informatie, maar ook een overzicht van wat er in het magazijn of bij boekbinders is. Ook van de niet-verplichte boeken zijn er bij Dessain te vinden, vooral kasboeken. Het blijft echter moeilijk om alle boekhoudkundige stukken te identificeren.

4. Problemen voor de archivaris

Als archivaris moet je eerst en vooral de noden van het bedrijf kennen en kennis hebben van dat specifieke bedrijf. Zo weet je weten waar het bedrijf belang aan hecht en moet je proberen daar op in te spelen. Je moet ook kennis hebben van de verschillende documenten om te weten hoe je er mee moet omgaan. Zoals hierboven al gebleken is, is dit zeker nodig voor de boekhouding, maar dit kan ook nodig zijn voor de technische documenten. Dat zijn vaak plannen die moeilijk te identificeren zijn.⁵¹ Het kan noodzakelijk zijn om dan te rade te gaan bij een expert.

Het is heel belangrijk om ook aan selectie te doen om het grote volume van documenten te kunnen overzien. Hierbij moet de vraag gesteld worden welke documenten bewaard moeten worden? Het probleem is dat er geen echte selectielijsten voor bedrijfsarchieven bestaan en dat elk bedrijf dat zelf bepaalt.⁵² Toch hebben enkele mensen geprobeerd om hier een structuur voor te zoeken. Volgens Coppejans-Desmedt mogen dubbels weg. Ook bestel- en leveringsbonnen, vervoer-, verzendings- en toldocumenten, allerlei nota's, werkdocumenten, kwijtschriften en ook facturen na het verstrijken van de wettelijke bewaartermijnen zouden volgens haar vernietigd mogen worden. De volgende bescheiden moeten wel bewaard worden: stukken met betrekking tot de oprichting van het bedrijf, veranderingen binnen het bedrijf, bezit en beheer van de firma, planning, inlichtingen over marktonderzoek, fabricageproces, kostprijsberekening, verkooppolitiek en omzetstatistieken. Van de boekhouding worden de samenvattingen, de hoofdboekhouding en enkele stukken van de hulpboekhouding bewaard. Ook de documenten in verband met de relatie van de arbeiders tot de administratie enerzijds en van de directie tot de eigenaars anderzijds dienen zeker bewaard te worden. Met andere woorden er moeten zowel stukken in verband met de boekhouding als

⁵¹ DESPLANQUE-LAGOFFÉ, A., *Typologie et fonctions*, p. 37, 40.

⁵² VAN OVERSTRAETE, D., *Les archives de l'Etat*, p. 178.

in verband met de sociale politiek van het bedrijf bewaard worden.⁵³ Ik ben het er toch niet mee eens dat er bij privaat archief, en in het bijzonder bij bedrijfsarchief, zo een strikte scheiding wordt gemaakt tussen wat wel en niet bewaard mag blijven. Bij dubbels spreekt het voor zich dat die niet bewaard moeten blijven. Maar bestel- en leveringsbonnen en facturen lijken mij interessant om te bewaren voor het onderzoek. Dit moet per archief bekeken worden of het nuttig is om ze te bewaren. Als er andere documenten te vinden zijn die dezelfde informatie geven, mogen de bestelbonnen en facturen na de wettelijke bewaartermijn weg. Maar als het archief niet volledig is, zoals bij het archief van de firma Dessain, dan lijkt het mij toch nuttig om dit te bewaren. Bij het bedrijf Dessain zijn er geen of heel weinig overzichten van bestellingen van klanten bewaard. Dan is het wel zeer nuttig om de bestelbonnen van die klanten en de facturen van Dessain te bewaren. Zo kan er bijvoorbeeld een onderzoek gevoerd worden naar de netwerken die zo'n bedrijf heeft.

Chantal Van Coppenolle heeft een schema gemaakt, volgens de verschillende functies, van welke archiefstukken er bewaard zouden moeten worden. Hier worden enkel de belangrijkste stukken overlopen. Daarbij wordt ook verwezen naar de wetgeving, meestal enkel voor archiefstukken in verband met algemeen beheer. Een eerste grote functie is algemeen beheer en management. Daaronder worden documenten verstaan in verband met oprichting, wijziging in rechtsvorm, fusie en liquidatie. Daarbij is het vooral van belang dat coöperatieve vennootschappen en BVBA's sinds 1873 en 1935 verplicht zijn om registers van vennoten te bewaren. Over NV's stond niets in de Gids. Het is dus niet geweten of zij ook deze verplichting hebben. Een ander onderdeel is het bestuur. Volgens de wet van 1873 moet er verplicht elk jaar verslag uitgebracht worden op de algemene vergadering van aandeelhouders, waarbij er verplicht processen-verbaal van de vergaderingen moeten opgesteld worden. Die verslagen en de notulen van de vergadering van de raad van beheer moeten ook bijgehouden worden. Daarnaast moeten er ook dossiers van vergaderingen van de directeuren, en documenten in verband met verwerving en beheer van eigendommen en geschillen bewaard worden. Een tweede functie is het personeelsbeheer. Daarbij is het van belang dat de dossiers in verband met verloning, sociale zekerheid en de arbeidsreglementen bewaard moeten worden. Dossiers in verband met sociaal overleg moeten in het archief blijven. Van het financieel beheer en de boekhouding moet niet alles bijgehouden worden. Zo

⁵³ COPPEJANS-DESMEDT, H. *Problemen rond de acquisitie, de bewaring en de selectie van de bedrijfsarchieven in België*, in *Nederlands Archievenblad*, 79, 1975, p. 277; IDEM, *Die Unternehmensarchive in Belgien*, in *Archiv und Wirtschaft*, 1979, 12, p. 48-49.

zijn het vooral dossiers in verband met investeringen, kapitaalverhogingen en belastingen die bewaard moeten worden. Specifiek voor de boekhouding gaat het over jaarlijkse balansen en winst- en verliesrekeningen, journaals, grootboeken, inventarisboeken en documenten in verband met begrotingen, budget en kostprijsberekeningen. Bij de productie, techniek, onderzoek en commercieel beheer is het vooral van belang om een steekproef te nemen van de dossiers en ze dan te bewaren samen met de samenvattende rapporten, markstudies en rapporten.⁵⁴

Ten slotte is het belangrijk dat je de noden en verwachtingen van de archiefklanten kent. Zo weet je wat de gebruikers willen en kan je jouw archief erop afstemmen.⁵⁵ Dit kan al gebeuren bij het opmaken van een inventaris, waarin duidelijk gemaakt wordt hoe het archief in elkaar zit.

5. Heden en toekomst

Een laatste probleem gaat over het heden en de toekomst. Wat moet er gebeuren met het dynamische archief en met de elektronische records?⁵⁶ Moeten die op dezelfde manier behandeld worden als het statische archief of het papieren archief? Om dit op te lossen zal er een records manager aangesteld moeten worden of zal de archivaris deze taak ook op zich moeten nemen.

B. Mogelijkheden

1. Voor het bedrijf zelf

Alhoewel er veel bedrijven zijn die niet zo bezig zijn met de zorg voor hun archief, hebben bedrijfsarchieven toch vele mogelijkheden. Ze kunnen mee de strategie van het bedrijf helpen bepalen. Uiteraard dienen ze ook als bewijs of verantwoording voor genomen beslissingen.⁵⁷ Door het eigen archief te beheren kan een bedrijf de vertrouwelijke gegevens beschermen. Het bedrijf heeft bovendien gemakkelijker toegang tot de documenten wanneer ze in het bedrijf bewaard worden. Ten slotte is het archief ook het geheugen van het bedrijf. Het zorgt

⁵⁴ VANCOPPENOLLE, C., *Inleiding*, p. 36-37; *Bijlagen: Overzicht van permanent te bewaren documenten* p. 397-400.

⁵⁵ FARADAY, J., *Doing the business*, p. 4.

⁵⁶ REA, V., *we've got to get together*, p. 34.; ZUBER, H., NOUGARET, R., *Les archives d'entreprises en France*, in *La gazette des archives*, 2006, 204, p. 173.

⁵⁷ ZUBER, H., *Les archives d'entreprise en France: bilan et perspectives*, in *La gazette des archives*, 2009, 213, p. 44, 46; VAN OVERSTRAETEN, D., *Les archives de l'état*, p. 182.

voor het patrimonium van het bedrijf. Via het archief kunnen de managers en andere leiders van het bedrijf te weten komen hoe hun voorgangers het allemaal aangepakt hebben.⁵⁸

2. Voor het wetenschappelijk onderzoek

Een bedrijfsarchief is ook van belang voor het wetenschappelijk onderzoek. Hierbij kan er een onderzoek verricht worden naar de samenleving aan de hand van sociale, economische en politieke geschiedenissen. Zo kan de sociale, financiële en economische ontwikkeling van een stad, regio of land geschetst worden. Bovendien zijn deze archieven ook interessant voor het nemen van economische en sociale beslissingen in het heden. Hiervoor moet er immers kennis zijn van de economische en sociale ontwikkeling van het verleden. Deze voorkennis draagt er toe bij de hedendaagse problemen in de maatschappij in het algemeen en van het bedrijfsleven in het bijzonder in een juist perspectief te zien.⁵⁹ Meer specifiek kan er ook een geschiedenis van het bedrijf zelf gemaakt worden door externe onderzoekers.⁶⁰

C. Casestudies

Naast het opsommen van problemen en de mogelijkheden van bedrijfsarchieven in het algemeen is het belangrijk om het archief van de uitgeverij – drukkerij van Dessain te vergelijken met archieven van andere bedrijven. Dit gebeurt door verschillende inventarissen te vergelijken. Er moet wel een opmerking gemaakt worden. Deze inventaris van Dessain bevat, zoals in de andere hoofdstukken vermeld, het kernarchief en niet het hele archief. Maar aangezien ik ook kennis heb van het andere deel van het archief, mag dit niet voor problemen zorgen.

1. Dessain in vergelijking met N.V. Spinx

Hierbij wordt het bedrijf N.V. Spinx, keramiekfabriek uit Hemiksem met Dessain vergeleken aan de hand van de inventaris.⁶¹ Het archief van dit bedrijf wordt ook bewaard in het CBG. Wat direct opvalt, is dat het archief van Dessain, in tegenstelling tot het andere bedrijfsarchief niet volledig is. Zo is er geen archief van het algemeen beheer. In het bedrijf zelf zijn er wel nog verslagen van de Raad van Bestuur. Daarnaast bevatten de archiefstukken in verband met

⁵⁸ BRUNTERC'H, A., *Archiviste en entreprise: un métier à part entière*, in *La gazette des archives*, 2012, 226, p. 113.

⁵⁹ COPPEJANS-DESMEDT, H., *Waarheen met het bedrijfsarchief?*, p. 33.

⁶⁰ VANCOPPENOLLE, C., *Inleiding*, p. 24.

⁶¹ EECKRLAERT, J., *Inventaris van het archief van de N.V. Spinx*, p. 31-34.

de verkoop voornamelijk bestellingen en stelt het deel over de inkoop niet zo veel voor. Dit zijn enkele dossiers over de aankoop van grondstoffen en machines. Wanneer er specifiek naar het kernbedrijf van Dessain wordt gekeken, valt op dat dit wel vrij goed bewaard is gebleven. Er is een groot deel briefwisseling te vinden, terwijl dit bij Spinx in veel mindere mate het geval is. Bij Spinx zijn er heel wat dossiers en verslagen voorhanden over allerlei zaken zoals aandeelhouders, bestuursorganen, belastingen, verzekeringen, personeel, sociale zekerheid, productie en verkoop, maar geen reeksen van briefwisseling. Soms staat er wel eens een brief of enkele brieven, maar geen grote reeksen, wat bij Dessain wel het geval is. Deze briefwisseling is interessant om de netwerken van Dessain te kennen. Ook het deel over de financiën en boekhouding is goed bewaard. Over het personeelsbeleid is het volgende bewaard: vooral archiefstukken over de lonen, registers van de boekbindersateliers en over sociale zekerheid zoals de spaarkas en pensioenen. Deze laatste zijn nog niet geïnteriseerd. Maar geen documenten die betrekking hebben op aanwerving en ontslag. Over contacten met andere instellingen is er vooral briefwisseling met de leden van de beroepsverenigingen bewaard. Ten slotte bevat het archief van Dessain ook nog een deel gevarieerde documentatie. Vaak gaat het over drukwerk dat bij Dessain gedrukt wordt. Dit zit mee in de klantendossiers. Daarnaast is nog een heel deel documentatie dat gaat over het drukken in het algemeen met boeken over verschillende lettertypes, hoe er gedrukt moet worden en voorbeelden van kaften om rond de boeken te doen.

2. Dessain in vergelijking met uitgeverijen

Naast het vergelijken van het archief van Dessain is het ook interessant om dit archief te vergelijken met archieven van andere uitgeverijen. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van twee inventarissen van de uitgeverij Orbis en Orion en van de uitgeverij S.V. Ontwikkeling en Excelsior NV en van de *Gids van bedrijfsarchieven in de provincie Oost-Vlaanderen*. In deze gids wordt een overzicht gegeven van verschillende bedrijfsarchieven die zich zowel in private als in publieke organisaties bevinden. Dit boek bevat ook een overzicht van uitgeverijen en drukkerijen.⁶² Wanneer de beschrijvingen in deze gids vergeleken worden met

⁶² BOECKX, B., *Inventaris van de S.V. Ontwikkeling*; DAMBRUYNE, J., *Inventaris van het conglomeraatarchief van Orbis en Orion Uitgevers NV, Vennootschap voor het uitgeven van boeken en tijdschriften NV en rechtsvoorgangers, 1923-1981*, Brussel, 2008, 251 p.; DEHAECK, S., *Gids voor bedrijfsarchieven in de provincie Oost-Vlaanderen*, p. 268-273.

het archief van Dessain valt op dat deze archieven maar heel fragmentarisch bewaard zijn. Zo is er vaak enkel de boekhouding bewaard of ook een deel van de briefwisseling en documentatie. Van Orbis en Orion en de Société anonyme de la presse libérale Gantoise daarentegen is er heel wat bewaard, zoals staten en verslagen van de Raad van Bestuur, briefwisseling, boekhouding, archief over personeel, verkoop en productie. Wanneer we de inventarissen van de uitgeverijen Orbis en Orion en S.V. Ontwikkeling en Excelsior NV aandachtiger bekijken, kan er dezelfde commentaar als bij de andere bedrijfsarchieven gegeven worden. Deze twee archieven zijn een stuk uitgebreider dan het archief van Dessain. Bij de Uitgeverij S.V. Ontwikkeling en Excelsior NV is er wel veel briefwisseling bewaard.

V. RAADPLEGING EN GEBRUIK

A. Voorwaarden voor raadpleging en reproductie

Wie het archief wil raadplegen, kan een afspraak maken door contact op te nemen met prof. Helma De Smedt via e-mail helma.desmedt@ua.ac.be of telefonisch op het nummer 03 265 42 94 (kantoor). Er zijn geen beperkingen op de raadpleging of reproductie. Wanneer er verwezen wordt naar dit archief dient dit op de volgende manier te gebeuren: Antwerpen. Studiecentrum voor Ondernemen en Beurs, Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis (SCOB-CGB), *Archief van de uitgeverij-drukkerij Dessain (Mechelen). Inventaris van het "kernarchief"*, (nummer van het archiefstuk).

B. Taal

De meeste archiefstukken zijn in het Frans opgesteld, aangezien de voertaal in het bedrijf Frans was. Bovendien komen de Dessains uit Luik, waardoor ze in het Frans opgevoed zijn en deze taal beter beheersen dan het Nederlands. Na de Tweede Wereldoorlog en vooral in de jaren vijftig en zestig worden brieven naast het Frans en Latijn ook in het Nederlands, Engels, Duits, Italiaans en Spaans geschreven. Nadien zijn de brieven in de taal van de klant. Toch wordt overwegend de Franse taal aangewend en eerder sporadisch een andere taal. De boekhouding blijft de hele periode in het Frans, buiten een enkel keer in het Nederlands.

C. Toegangen

Hoewel dit archief nog niet eerder ontsloten is geweest, is er toch al in 1995 een lijst gemaakt door Ineke Mont met een overzicht van de verschillende archiefstukken, ingedeeld in Dessain Luik, Hanicq en Dessain Mechelen. Binnen het deel Dessain Mechelen zijn de volgende onderdelen te onderscheiden: briefwisseling, productie, boekbinden, verkoop, facturen, bankgelegenheden, verzending en vervoer, beroeps- en sociale verenigingen en varia.⁶³ Het deel van deze lijst dat over het “kernarchief” gaat, wordt vervangen door deze inventaris, want bovendien bevat de lijst ook enkele fouten.

D. Aanwijzingen voor het gebruik

Er zijn verschillende gebruiksmogelijkheden. Aan de hand van het volledige archief kan er een studie gemaakt worden over de geschiedenis van de firma Dessain. Dit heeft Ineke Mont voor een deel al gedaan, maar er is nog heel wat materiaal voor de periode na 1913. Wanneer er voornamelijk naar de briefwisseling, grootboeken van klanten en de archiefbescheiden in verband met inkoop en verkoop gekeken wordt, kan er een onderzoek gedaan worden naar de netwerken van een grote drukkerij – uitgeverij. Wie waren de klanten? Wie waren de leveranciers? Waren dit religieuze netwerken, want Dessain gaf veel religieus drukwerk uit? Daarnaast kan Dessain in een groter geheel geplaatst worden en bijvoorbeeld de relatie tussen de kerkelijke wereld en de uitgeverij onderzocht worden. Wanneer het hele archief geïnterpreteerd is, kan er ook gekeken worden naar de relatie tussen Dessain en andere uitgeverijen – drukkerijen aan de hand van de informatie die beschikbaar is in verband met de beroepsverenigingen. Ten slotte kan er ook verder gegaan worden op wat Christian Coppens gedaan heeft. Er kan een onderzoek gedaan worden naar de verschillende boekbinders. Maar ook het archiefmateriaal dat hierop betrekking heeft, moet nog geïnterpreteerd worden.

Wel is op te merken dat het archief niet volledig is. Een complete geschiedenis van de uitgeverij-drukkerij maken aan de hand van dit archief is dus niet mogelijk.

⁶³ MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 165-180.

VI. VERWANT MATERIAAL

Naast het bedrijfsarchief zijn er ook nog andere archieven in verband met de familie Dessain. Zo is er in het Stadsarchief van Mechelen het archief van Charles Dessains politiek carrière te vinden. Dat bevat dertien dozen en pakken uit de periode 1902-1939, maar is nog niet geordend of geïnventariseerd.⁶⁴ Andere aanverwante archieven bevinden zich in het Aartsbisschoppelijk archief in Mechelen. Het bevat de archieven van Francis Dessain en van Joseph Dessain, zoon van Charles (Patrick) Dessain. Het archief van Francis beslaat anderhalve meter geïnventariseerd archief en gaat over de periode 1914-1951. Het archief van Joseph beslaat tien meter geïnventariseerd archief en gaat over de jaren 1960 tot de jaren 1980.⁶⁵ Volgens mij is hier nog geen inventaris van uitgegeven.

In het bedrijf zelf worden nog registers van de Raad van Bestuur en van de Algemene Vergadering bewaard.⁶⁶ Van wanneer deze dateren is niet geweten. Of er nog iets van recente boekhouding bewaard is, is ook niet geweten.

VII. BIBLIOGRAFIE

Hoewel dit archief nog nooit eerder ontsloten is geweest, zijn er twee studies die er gebruik van gemaakt hebben. Zo werd in 1995 aan de KU Leuven een licentiaatverhandeling gemaakt door Ineke Mont over het bedrijf Dessain (*Dessain (1855-1913), meer dan een halve eeuw uitgeverijgeschiedenis*). Hierbij gaat het over de firma Dessain tussen 1855 en 1913. In een eerste hoofdstuk wordt het bedrijfsarchief besproken en een korte geschiedenis van Hanicq en Dessain (Mechelen en Luik) gegeven. Het tweede hoofdstuk bevat informatie over het aanbod van de drukkerij. Het volgende hoofdstuk behandelt de aard en inhoudelijke evoluties van de werken en het laatste hoofdstuk geeft een overzicht van de klanten en omzet van Dessain.⁶⁷ Daarnaast wordt er in 2000 een boek uitgegeven met de titel *For the love of the binding*. Daarin is een artikel van Christian Coppens te vinden over Florent Pollender. Dat is een boekbinder die voor Hanicq en Dessain gewerkt heeft in het midden van de negentiende

⁶⁴ http://www.erfgoedcelmechelen.be/images/filelib/bibliografiweb_1921.pdf, geraadpleegd op 7 april 2013.

⁶⁵ http://www.odis.be/pls/odis/opacuvw.toon_uvw?CHK=PS_11531&p_modus=O&P_DOC_TYPE_ID=HTM&refsh=undefined, geraadpleegd op 7 april 2013;
http://www.odis.be/pls/odis/opacuvw.toon_uvw?CHK=PS_6058&p_modus=O&P_DOC_TYPE_ID=HTM&refsh=undefined, geraadpleegd op 7 april 2013.

⁶⁶ E-mail van Marc Dessain aan Karen Van Dijck op 17 maart 2013.

⁶⁷ MONT, I., *Dessain (1855-1913), meer dan vijftig jaar uitgeverijgeschiedenis*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, KU Leuven, 1995.

eeuw. Coppens is niet echt geïnteresseerd in de manier hoe het bedrijf werkt, maar besteedt meer aandacht aan de figuur van Pollender en andere boekbinders.⁶⁸

A. Archivistische bibliografie

BOECKX, B., *Inventaris van het archief van S.V. Ontwikkeling en Excelsior N.V., uitgeverij en drukkerij van het dagblad Volksgazet*, Gent, 1999, 250 p.

BRUNTERC'H, A., *Archiviste en entreprise: un métier à part entière*, in *La gazette des archives*, 2012, 226, p. 107-116.

CARAES, J.F., *Les archives d'une entreprise familiale: Le fonds Lefevre-Utile*, in *La gazette des archives*, 2006, 201, p. 64-69.

COPPENS, H., *De ontsluiting van archieven: richtlijnen en aanbevelingen voor de ordening en beschrijving van archieven in het Rijksarchief*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1997, 504 p.

COPPEJANS-DESMEDT, H., *Bedrijfsarchieven: Bronnen van het roerend cultureel erfgoed*, in *Bibliotheek- en archiefgids*, 1992, 68, p. 12-16.

COPPEJANS-DESMEDT, H., *De bedrijfsarchieven in België*, in IDEM, *Economische geschiedenis van België. Behandeling van de bronnen en problemen*, 1972, p. 205-220.

COPPEJANS-DESMEDT, H., *Die Unternehmensarchive in Belgien*, in *Archiv und Wirtschaft*, 1979, 12, p. 44-49.

COPPEJANS-DESMEDT, H., *Problemen rond de acquisitie, de bewaring en de selectie van de bedrijfsarchieven in België*, in *Nederlands Archievenblad*, 79, 1975, p.268-279.

COPPEJANS-DESMEDT, H., *Waarheen met het bedrijfsarchief?* in *Spiegel historiael*, 1975, 10, p. 78-83.

⁶⁸ COPPENS, C., *A mid-nineteenth-century book-trade binder Florent Pollender and the firm of Hanicq-Dessain in Michelin*, in PEARSON, D., *For the love of the binding. Studies in bookbinding history presented to Miriam Foot*, London, 2000, p. 303-318.

DAMBRUYNE, J., *Inventaris van het conglomerataarchief van Orbis en Orion Uitgevers NV, Vennootschap voor het uitgeven van boeken en tijdschriften NV en rechtsvoorgangers, 1923-1981*, Brussel, 2008, 251 p.

DEN TEULING, A.J.M., *Het inventariseren van bedrijfsarchieven, in het bijzonder productiebedrijven*, in *Nederlands archievenblad*, 88, 1984, p. 12-33.

DESPLANQUE-LEGOFF, A., *Typologie et fonctions ou comment aborder les fonds d'archives d'entreprises*, in *La gazette des archives*, 1995, 168, p. 36-48.

DESSOLIN-BAUMANN, S., *L'archiviste d'entreprise. Portrait d'un homme nouveau?*, in *La gazette des archives*, 1991, 154, p. 147-166.

EECKELAERT, J., *Inventaris van het archief van de n. v. Sphinx-Hemiksem*, onuitgegeven masterverhandeling, VUB, 2002-2003, 100 p.

FARADAY, J., *Doing the business: The promotion of Business Archives in the private sector*, in *Business Archives*, 2007, 93, p. 1-13.

JONGBLOET, K., *Bedrijfsarchieven: Bibliografie 1975 – 1991*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1992, 135 p.

MATERNE, J., *Tussen bedrijf en archief: Bedrijfsarchivistiek in beweging*, in *Bibliotheek- en archiefgids*, 1991, 67, p. 208-218.

REA, V., *We've got to get together before we fall apart*, in *Business Archives*, 2007, 93, p. 30-45.

VANCOPPENOLLE, C., *Een succesvolle onderneming. Handleiding voor het schrijven van een bedrijfsgeschiedenis*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2002, 406 p.

VANCOPPENOLLE, C., *Inleiding, Beschouwingen over relevante bedrijfsarchieven*, in DEHAECK, S., *Gids van bedrijfsarchieven in de provincie Oost- Vlaanderen*, Brussel, 2011, p. 19-37.

VAN OVERSTRAETEN, D., *Les archives de l'Etat en Belgique et les archives d'entreprises*, in *La gazette des archives*, 1995, 168, p. 173-186.

ZUBER, H., *Les archives d'entreprise en France: bilan et perspectives*, in *La gazette des archives*, 2009, 213, p. 43-51.

ZUBER, H., NOUGARET, R., *Les archives d'entreprises en France*, in *La gazette des archives*, 2006, 204, p. 171-187.

B. Bibliografie betreffende het bedrijf Dessain en andere historische werken

BAETENS, R., *Verslag over de activiteiten, tijdens de periode van 1 oktober 1971 tot 31 december 1974*, Antwerpen, 1975, 13 p.

COPPENS, C., *A mid-nineteenth-century book-trade binder Florent Pollender and the firm of Hanicq-Dessain in Mechelen*, in PEARSON, D., *For the love of the binding. Studies in bookbinding history presented to Mirjam Foot*, Londen, 2000, p. 303-318.

DE LANNOY, H., *Dessain, Charles Patrick Joseph Marie*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel 12, Brussel, 1987, kol. 227-235.

MONT, I., *Dessain (1855-1913), meer dan een halve eeuw uitgeverijgeschiedenis op papier*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, KU Leuven, Leuven, 1995, 202 p.

RYCKMANS, P., *Dessain, Pierre Charles Hubert*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel 4, Brussel, 1970, kol. 227-229.

RYCKMANS, P., *Hanicq, François Pierre Jean*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel 4, Brussel, 1970, kol. 393-395.

RYCKMANS, P., *Hanicq, Pierre Joseph*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel 4, Brussel, 1970, kol. 395-398.

SIMONS, L., *Geschiedenis van de uitgeverij in Vlaanderen. Deel 1: de negentiende eeuw*, Tielt, Lannoo, 1984, 208 p.

SUYKENS, H., *'De kanunnik'. De inventarisatie van het Archief Francis Dessain*, onuitgegeven licentiaatverhandeling, VUB, Brussel, 2009, 90 p.

SUYKENS, H., *Dessain, François Julien*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel 20, Brussel, 2011, kol. 269-274.

THIJS, A., *De Mechelse boekdrukkerij P.J. Hanicq als uitgeefster van populair beeldmateriaal (1817-1855)*, in *De Gulden Passer*, 75, 1997, p. 183-237.

VIII. BESCHRIJVINGSBEHEER

Het kernarchief van de uitgeverij-drukkerij Dessain uit Mechelen werd tussen december 2012 en april 2013 door Karen Van Dijck geordend en beschreven. De ordening is voor een deel gebaseerd op het modelschema voor bedrijfsarchieven volgens functies uit H. COPPENS, *De ontsluiting van archieven. Richtlijnen en aanbevelingen voor de ordening en beschrijving van archieven in het Rijksarchief*, Brussel, 1997. Voor de beschrijving werd een beroep gedaan op het werk van A.J.M. den Teuling, *Archiefterminologie voor Nederland en Vlaanderen*, 's-Gravenhage, 2003 en op *Richtlijnen voor de inhoud en vormgeving van een archiefinventaris*, Brussel, augustus 2012. Ook voor de vormgeving van de inventaris werd hier beroep op gedaan.

ARCHIEF VAN UITGEVERIJ-DRUKKERIJ DESSAIN (MECHELEN)

INVENTARIS VAN HET “KERNARCHIEF”

I. BRIEFWISSELING

A. KOPIEBOEKEN VAN UITGEGANE BRIEVEN

Bij de kopieboeken is achteraan een klapper op naam van de klanten.

1. Kopieboeken in serie

1. – 82. Serie Kopieboeken

1855 - 1947

82 delen

Deze serie bevat voornamelijk uitgegane brieven in verband met voorbereidingen van bestellingen en met bestellingen zelf. Zo wordt er bijvoorbeeld gesproken over de boekbinding, maar worden er ook brieven gestuurd om te informeren naar de mening van bepaalde personen over het eventueel drukken van een bepaald werk.

1. jan. 1855 – okt. 1855
2. okt. 1855 – juli 1855
3. juni 1857 – maart 1858
4. maart 1858 – jan. 1859
5. jan. 1859 – nov. 1859
6. nov. 1859 – sept. 1860
7. sept. 1860 – juni 1861
8. maart 1862 – jan. 1863
9. jan. 1863 – sept. 1863
10. sept. 1863 – mei 1864
11. mei 1864 – dec. 1864
12. dec. 1864 – juni 1865
13. juni 1865 – dec. 1865
14. dec. 1865 – juli 1866
15. juli 1866 – jan. 1867
16. jan. 1867 – mei 1867
17. mei 1867 – okt. 1867
18. okt. 1867 – febr. 1868

19. febr. 1868 – aug. 1868
20. aug. 1868 – april 1869
21. aug. 1869 – nov. 1869
22. dec. 1869 – juli 1870
23. maart 1871 – aug. 1871
24. aug. 1871 – maart 1872
25. maart 1872 – sept. 1872
26. sept. 1872 – maart 1873
27. maart 1873 – nov. 1873
28. nov. 1873 – juli 1874
29. juli 1874 – april 1875
30. april 1875 – febr. 1876
31. febr. 1876 – jan. 1877
32. jan. 1877 – dec. 1877
33. dec. 1877 – sept. 1878
34. juli 1879 – mei 1880
35. mei 1880 – maart 1881
36. maart 1881 – jan. 1882
37. jan. 1882 – nov. 1882
38. nov. 1882 – sept. 1883
39. sept. 1883 – april 1884
40. jan. 1885 – aug. 1885
41. okt. 1887 – mei 1888
42. jan. 1889 – sept. 1889
43. nov. 1890 – juni 1891
44. juni 1891 – jan. 1892
45. jan. 1892 – aug. 1892
46. nov. 1894 – juni 1894
47. juli 1894 – febr. 1895
48. aug. 1896 – febr. 1897
49. sept. 1898 – maart 1899
50. maart 1899 – okt. 1899
51. okt. 1899 – mei 1900
52. mei 1902 – febr. 1903

53. okt. 1903 – aug. 1904
54. aug. 1904 – mei 1905
55. nov. 1906 – juli 1907
56. sept. 1910 – maart 1911
57. nov. 1911 – mei 1912
58. mei 1912 – okt. 1912
59. juni 1920 – aug. 1920
60. jan. 1921 – mei 1921
61. okt. 1921 – maart 1923
62. dec. 1925 – juni 1926
63. juni 1926 – dec. 1926
64. dec. 1926 – juli 1927
65. juli 1927 – maart 1928
66. maart 1928 – okt. 1928
67. okt. 1928 – juni 1929
68. juni 1929 – jan. 1930
69. jan. 1930 – aug. 1930
70. aug. 1930 – maart 1931
71. april 1931 – nov. 1931
72. aug. 1940 – juni 1941
73. juni 1941 – febr. 1942
74. febr. 1942 – nov. 1941
75. nov. 1942 – juni 1943
76. juni 1943 – dec. 1943
77. febr. 1944 – okt. 1944
78. okt. 1944 – juli 1945
79. juli 1945 – jan. 1946
80. jan. 1946 – juli 1946
81. juli 1946 – jan. 1947
82. jan. 1947 – juli 1947

2. Kopieboeken, niet in serie

Hierbij gaat het in vergelijking met de vorige serie vooral over brieven gericht aan banken en andere financiële instellingen. Toch is het onderscheid niet altijd even duidelijk, want hier komen ook brieven in verband met bestellingen aan bod. Het is niet gemakkelijk om elk kopieboek een aparte beschrijving te geven. Want gaat allemaal over hetzelfde, maar toch vormen ze geen serie.

83.	Kopieboek	
	1861-1867	1 deel
84.	Kopieboek	
	1868-1884	1 deel
85.	Kopieboek	
	1881-1890	1 deel
86.	Kopieboek	
	1893-1923	1 deel
87. – 88.	Kopieboeken	
	1890-1909	2 delen
	87. 1890-1897	
	88. 1897-1909	
89. – 90.	Kopieboeken	
	1906-1918	2 delen
	89. 1906-1917	
	90. 1917-1918	
91.	Kopieboek	
	1921-1925	1 deel

3. Registers van ingekomen briefwisseling

92. – 96. Registers van ingekomen briefwisseling
Bevat briefwisseling van Hanicq, maar vanaf 1855 ook gebruikt door Dessain
1847 – 1865 5 delen
92. aug. 1847 – sept. 1849
93. sept. 1849 – mei 1851
94. mei 1851 – jan. 1853
95. jan. 1853 – aug. 1854
96. sept. 1854 – mei 1865

4. Specifieke kopieboeken

- 97 Kopieboek van brieven gericht aan Victor Terwangne en aan de Generale Bank in Luik
1870-1884 1 deel

B. NIET INGEBONDEN BRIEFWISSELING

1. Algemene briefwisseling

98. - 141. Algemene inkomende briefwisseling
1859-1950 6 pakken, 37 omslagen en 2 stukken
98. 1859, 1860, 1863, 1868 1 omslag
99. 1899 1 omslag
100. 1900 1 omslag
101. 1901 1 omslag
102. 1902 1 omslag
103. 1903 1 omslag
104. 1904 1 omslag
105. 1905 1 omslag
106. 1906 1 omslag
107. 1907 1 omslag
108. 1908 1 omslag
109. 1909 1 omslag
110. 1910 1 pak

111.	1911	1 omslag
112.	1912	1 pak
113.	1913	1 omslag
114.	1914	1 pak
115.	1915	1 omslag
116.	1916 – 1917	1 omslag
117.	1918	1 omslag
118.	1919	1 pak
119.	1920	1 pak
120.	1922	1 omslag
121.	1923	1 omslag
122.	1924	1 omslag
123.	1925	1 pak
124.	1926	1 omslag
125.	1927	1 omslag
126.	1928	1 omslag
127.	1929	1 omslag
128.	1930	1 omslag
129.	1931	1 omslag
130.	1932	1 omslag
131.	1933	1 omslag
132.	1934	1 omslag
133.	1935	1 omslag
134.	1936	1 omslag
135.	1937	1 omslag
136.	1938	1 omslag
137.	1939	1 omslag
138.	1941	1 omslag
139.	1942	1 omslag
140.	1943	1 omslag
141.	1948, 1950	2 stukken

2. Briefwisseling tussen de leden van de familie Dessain

Hoewel het hier gaat om briefwisseling tussen familieleden betreft het hier enkel bedrijfsbriefwisseling en geen familiale / persoonlijke briefwisseling.

a. Inkomende brieven

(1) Brieven gericht aan Charles Dessain

142. - 145.	Inkomende brieven aan Charles Dessain van zijn broer Gustave Dessain	
	1900-1910	2 omslagen en 3 stukken
142.	1900	1 omslag
143.	1901	1 omslag
144.	1906	1 stuk
145.	1910	2 stukken
146.	Inkomende brieven aan Charles Dessain van zijn broer James Dessain	
	1925-1926	1 omslag
147. - 161	Inkomende brieven aan Charles Dessain van zijn vader Pierre Dessain	
	1896-1912	12 omslagen
147.	1896	
148.	1898	
149.	1900	
150.	1901	
151.	1902	
152.	1903	
153.	1904	
154.	1905	
155.	1906	
156.	1907	
157.	1908	
158.	1909	
159.	1910	
160.	1911	
161.	1912	

162. Inkomende brieven aan Charles Dessain van een onbekende afzender
1915-1918 1 omslag

(2) Brieven gericht aan Charles en Gustave Dessain

163. Inkomende brieven aan Charles en Gustave Dessain van een onbekende afzender
1915-1918 2 stukken

(3) Brieven gericht aan de firma Dessain in Mechelen

164. – 165. Inkomende brieven aan de firma Dessain (Pierre Dessain) in Mechelen door de
firma Dessain in Luik
1901, 1903 4 stukken
164. 1901 1 stuk
165. 1903 3 stukken

(4) Brieven gericht aan de firma Dessain in Luik

166. - 171 Inkomende brieven aan de firma Dessain in Luik van Charles Dessain
1874-1888 6 omslagen
166. 1874
167. 1875
168. 1884
169. 1886
170. 1887
171. 1888

(5) Brieven gericht aan Francis Julien Dessain

In 1875 wordt hij Julien genoemd, in 1908-1909 Francis. Maar het gaat wel over dezelfde persoon. Hij heet voluit François Julien. In deze familie wordt vaak ook de tweede naam gebruikt.

172. Inkomende brieven aan Julien Dessain van zijn broer Charles Dessain
1875 1 omslag

173. – 174. Inkomende brieven aan Francis Dessain van zijn vader Pierre Dessain
1908-1909 4 stukken
173. 1908 2 stukken
174. 1909 2 stukken

(6) Brieven gericht aan Gustave Dessain

175. - 181 Inkomende brieven aan Gustave Dessain van zijn broer Charles Dessain
1900-1918	6 omslagen en 2 stukken
175. 1900	1 omslag
176. 1903	1 omslag
177. 1905	1 omslag
178. 1907	1 omslag
179. 1909	1 omslag
180. 1912	2 stukken
181. 1915-1918	1 omslag
182. Inkomende brieven aan Gustave Dessain van de firma Dessain in Mechelen
1915-1918	1 omslag
183. Inkomende brieven aan Gustave Dessain van zijn broer James Dessain
1915-1918	1 omslag
184. – 198. Inkomende brieven aan Gustave Dessain van zijn vader Pierre Dessain
1896-1912	15 omslagen
184. 1896	
185. 1898	
186. 1900	
187. 1901	
188. 1902	
189. 1903	
190. 1904	
191. 1905	
192. 1906	
193. 1907	
194. 1908	
195. 1909	
196. 1910	
197. 1911	
198. 1912	

199. Inkomende brieven aan Gustave Dessain van een onbekende afzender
1915-1918 1 omslag

(7) Brieven gericht aan de kinderen Dessain (waarschijnlijk vooral aan Charles en Gustave)

200. – 214. Inkomende brieven aan de kinderen Dessain van vader Pierre Dessain
1896-1912	13 omslagen en 5 stukken
200. 1896	1 omslag
201. 1898	1 omslag
202. 1900	1 omslag
203. 1901	1 omslag
204. 1902	3 stukken
205. 1903	1 omslag
206. 1904	1 omslag
207. 1905	2 stukken
208. 1906	1 omslag
209. 1907	1 omslag
210. 1908	1 omslag
211. 1909	1 omslag
212. 1910	1 omslag
213. 1911	1 omslag
214. 1912	1 omslag

(b) Brieven gericht aan Pierre Dessain

215. – 234. Inkomende brieven aan Pierre Dessain van zijn zoon Charles Dessain
1875-1912	20 omslagen
215. 1875	
216. 1879	
217. 1884	
218. 1886	
219. 1887	
220. 1888	
221. 1896	
222. 1898	
223. 1900	

- 224. 1901
- 225. 1902
- 226. 1903
- 227. 1904
- 228. 1905
- 229. 1906
- 230. 1907
- 231. 1908
- 232. 1909
- 233. [1911]

Het gaat hier waarschijnlijk over een brief uit 1911, maar er staat geen datum op de brief. Het is een deel van een brief, waar het eerste deel van verdwenen is. Maar het zat in een mapje met allemaal brieven uit 1911. Er staat geen ontvanger of afzender op. Toch kan men dit te weten komen doordat de handtekening van Charles Dessain is en hij schrijft op het einde *ton fils*.

- 234. 1912

235. - 246	Inkomende brieven aan Pierre Dessain van zijn zoon Gustave Dessain	
	1896-1909	12 omslagen
	235. 1896	
	236. 1898	
	237. 1900	
	238. 1901	
	239. 1902	
	240. 1903	
	241. 1904	
	242. 1905	
	243. 1906	
	244. 1907	
	245. 1908	
	246. 1909	

b. Afschriften van brieven

247. Afschriften van brieven “aan mijn broeder” van iemand van de firma Dessain
1915-1918 1 omslag
Het is niet te achterhalen wie die broer is, want de brieven zijn getypt. Waarschijnlijk zal het slaan op Charles of Gustave, maar zeker is dit niet. Het gaat ook hierbij om bedrijfsbriefwisseling.
248. Afschriften van brieven aan een onbekende ontvanger van Charles Dessain
1915-1918 1 omslag

3. Briefwisseling geordend naar plaats van verzending

249. Inkomende brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnend met de letter “S”
1872 1 omslag
250. Inkomende brieven van het klooster van de orde van de Kapucijnen (Versailles) en van de Sacra Congregazione dei Rite (Rome)
1895 1 omslag

4. Briefwisseling met bepaalde personen of organisaties

251. Inkomende brieven in verband met uitgave van boeken voor de trappistenkloosters van Notre Dame de la Trappe (Mortagne), Congregation de Sénanque (Vaucluse), Notre Dame de la Trappe de Belle Fontaine (Cholet), Abbaye de la Trappe de Sept Fons (Allier), Père Trappistes de Notre Dame des Nez, Monastre de la Trappe de Notre Dame de Aiguelelle (Drome), Monastre de la Migrauge, Cistercienser Kloster Wettingen-Mehrerau, Notre Dame de Tamie (Savoie), Notre Dame de Lérims (Cannes), Trappe de Staueili (Algerije)
1871, 1872 1 omslag
252. Inkomende brieven van de Paters Kapucijnen (Rome)
1892 – 1893 3 stukken

253. Inkomende brieven van de uitgeverijen Desclée, Mame, Pustet, Benzinger over de concurrentiepositie van liturgische boeken in Duitsland (dumpingprijzen), VS en Canada met ook vergelijkende prijslijsten van de uitgeverijen
1935 1 pak

5. Briefwisseling in verband met bepaalde werken

254. Stukken betreffende de bestellingen van *Breviarium Romano Seraphicum* van andere klanten aan Aloys Maier, boekhandel in Fuda, gedrukt en verdeeld door Dessain
1932 – 1934 1 pak
255. Dossier betreffende door Hoffman (Valencia) gedane bestellingen van drukwerk en van boeken
1940-1945 1 pak
256. Inkomende brieven in verband met de voorbereiding van het drukken van het gezangenboek *Liber Usualis*
1941 1 omslag
257. Stukken betreffende de voorbereiding van het drukken van het werk *Missale Caecutientium*
1941-1943 1 omslag
258. Drukorderdossier van het boek *Rites et prières* van Kan. Croegaert
1948 - 1949 1 pak
259. Inkomende brieven van de vereniging *les Editeurs de lithurgie*, bestaande uit de uitgeverijen Desclée, Pustet, Mame en Ferarri over de gevolgen van het decreet van 23 maart 1955 over de veranderende liturgie en het drukken van Brevieren.
1955-1957 1 pak
- Het is geweten dat deze uitgeverijen bij deze vereniging horen omdat er ook een proecs-verbaal van *Les Editeurs de Lithurgie* bijzit, waar deze uitgeverijen opstaan.

260. Inkomende brieven van de vereniging *les Editeurs de lithurgie* over het samenwerken en beconcurreren houden van het uitgeven van brevieren

1955-1958

1 pak

Dit pak bevat ook catalogi van de andere uitgeverijen en verschillende krantenartikels

6. Briefwisseling met vertegenwoordiger F. Lebornagne

261. – 270. Briefwisseling van de vertegenwoordiger Lebornagne

1898-1907

3 stukken, 4 omslagen en 5 pakken

261.	1898	1 omslag
262.	1899	1 omslag
263.	1900	1 pak
264.	1901	1 pak
265.	1902	1 omslag
266.	1903	1 pak
267.	1904	1 pak
268.	1905	1 pak
269.	1906	1 omslag
270.	1907	3 stukken

7. Briefwisseling met vertegenwoordiger L. Van Goidsenhoven

271. Briefwisseling met vertegenwoordiger L. Van Goidsenhoven

1896

1 omslag

II. KAPITAAL

272. Inkomende brieven betreffende aandelen in verschillende spoorwegmaatschappijen in Spanje
1913-1933 1 omslag
273. Inkomende brieven van Arthur Woods company, effectenmakelaar
1920-1921 1 omslag
274. Inkomende brieven van The civil service cooperative society en Haymark
1921-1925, 1937-1938 1 omslag
Het gaat hier over brieven in verband met aandelen, maar het is niet helemaal duidelijk wat voor soort organisatie het is.
275. Stukken betreffende aandelen in verschillende mijnen in Canada en de Société belge des mines d'or Sobemino
Société belge coördineert alles in verband met aandelen van buitenlandse mijnen.
1924 – 1941 1 omslag

III. PERSONEELSZAKEN

A. Individuele prestatiestaten

276. – 419.	Individuele prestatiestaten van personeelsleden	
	1898-1924	144 delen
276.	Beckers	
	1910	
277.	Cammaert	
	1907-1908	
278.	Cammaert	
	1909-1910	
279.	Cammaert	
	1910-1911	
280.	Cammaert C	
	1911-1912	
281.	Cammaert C	
	1912-1913	
282.	Cammaert Me	
	1911-1912	
283.	Cammaert Me	
	1912-1913	
284.	Cammaert Me	
	1913-1914	
285.	Cammaert	
	1917-1919	
286.	Ceuppens D	
	1915	
287.	Ceuppens D	
	1916	
288.	Ceuppens D	
	1917	
289.	Ceuppens D	
	1924	

- 290. Ceuppens L
1910-1911
- 291. Ceuppens
1911-1912
- 292. Cluytens
1916-1917
- 293. Cluytens
1917-1919
- 294. Dankaers
1900-1904
- 295. Klad van prestatiestaat van Dankaers
1904-1906
- 296. Dankaers
1904-1905
- 297. Dankaers
1905-1906
- 298. Dankaers
1906-1907
- 299. Dankaers
1907-1908
- 300. Dankaers
1908-1909
- 301. Dankaers
1909-1910
- 302. Dankaers
1910-1911
- 303. Dankaers
1911-1912
- 304. Dankaers
1912-1913
- 305. Dankaers
1913-1914
- 306. De Coen
1914-1924

- 307. De Jonghe
1911-1912
- 308. Denteneer
1902-1903
- 309. Denteneer
1915-1916
- 310. Denteneer
1917-1918
- 311. Goossens
1912-1913
- 312. Goossens
1913-1914
- 313. Goossens
1914
- 314. Goossens
1918
- 315. Goossens
1918-1919
- 316. Haesen
1912-1913
- 317. Haesen
1913-1914
- 318. Haesen
1914
- 319. Haesen
1918
- 320. Hendrickx
1911-1912
- 321. Hendrickx
1913-1916
- 322. Hendrinx A
1915-1916
- 323. Hendrinx J
1915-1916

- 324. Honds
1910-1911
- 325. Honds
1911-1912
- 326. Honds
1912-1913
- 327. Honds
1913-1914
- 328. Huisen
1916-1918
- 329. Husen
1916-1917
- 330. Jacobs E
1911-1912
- 331. Jacobs E
1912-1913
- 332. Jacobs E
1913-1914
- 333. Jacobs E
1914-1917
- 334. Jacobs N
1911-1912
- 335. Jacobs N
1912-1913
- 336. Jacobs N
1913-1914
- 337. Jacobs N
1918-1919
- 338. Jansen E
1914
- 339. Kerckhofs E
1915-1916
- 340. Kerckhofs J
1915-1916

- 341. Kerckhofs J
1916-1918
- 342. Lefevre
1898-1900
- 343. Lefevre
1900-1901
- 344. Limbosch
1910-1911
- 345. Limbosch
1911-1912
- 346. Limbosch
1912-1913
- 347. Limbosch
1913-1914
- 348. Mengelkoch
1898-1899
- 349. Mergaerts
1898
- 350. Mergaerts
1898-1899
- 351. Mergaerts
1899-1900
- 352. Meysmans
1911-1912
- 353. Meysmans
1912-1913
- 354. Peeters
1911
- 355. Peeters
1912-1913
- 356. Pouillon
1913
- 357. Reyniers
1911

- 358. Reyniers
1912
- 359. Stevens
1904-1905
- 360. Stevens
1905
- 361. Terreyn
1906-1907
- 362. Terreyn
1910-1911
- 363. Tielemans
1910-1911
- 364. Tielemans
1911-1912
- 365. Tielemans
1912-1913
- 366. Tielemans
1913-1914
- 367. Tielemans
1918
- 368. Vaelant
1911-1912
- 369. Van Buggenhout E
1913-1914
- 370. Van Buggenhout E
1914
- 371. Van Buggenhout J
1901-1902
- 372. Van Buggenhout J
1903-1904
- 373. Van Buggenhout J
1911-1912
- 374. Van Buggenhout J
1912-1913

- 375. Van Buggenhout J
1913-1914
- 376. Van Buggenhout J
1914
- 377. Van der Auwera L
1910-1912
- 378. Van der Auwera L
1910-1911
- 379. Van der Auwera L
1912-1914
- 380. Van der Auwera
1912-1914
- 381. Van der Auwera
1913-1914
- 382. Van der Auwera M
1910-1912
- 383. Van der Auwera M
1912
- 384. Van Dyck
1910-1911
- 385. Van Dyck
1911-1912
- 386. Van Dyck
1912-1913
- 387. Van Dyck
1913-1914
- 388. Van Gysel
1913-1914
- 389. Van Gysel
1914
- 390. Van Herterycck
1910-1911
- 391. Van Herterycck
1911-1912

- 392. Van Herterycck
1912-1914
- 393. Van Herterycck
1914
- 394. Van Kelst
1910-1911
- 395. Van Kelst
1911-1912
- 396. Van Kelst
1912-1913
- 397. Van Kelst
1913-1914
- 398. Van Kelst
1916-1917
- 399. Van Kelst
1917-1918
- 400. Van Kelst
1918-1919
- 401. Van Tongelen
1911-1912
- 402. Van Tongelen
1912-1913
- 403. Van Tongelen
1913-1914
- 404. Van Tongelen
1916-1917
- 405. Verbeeck
1918
- 406. Verschueren
1907-1911
- 407. Verschuern
1911-1912
- 408. Verschueren
1912-1913

409. Verteneuil
1916-1917
410. Willem
1911-1912
411. Wimaes
1916-1917
412. Wimaes
1917-1918
413. Wuyts
1909-1910
414. Wuyts
1910-1911
415. Wuyts
1912-1913
416. Wuyts
1913
417. Vrouwen
1919
Op de kaft staat er enkel "vrouwen". Binnenin wordt de prestatie staat wel ingedeeld per vrouw.
418. Zonder naam
1902-1903
Er staat geen naam op de kaft.
419. Zonder naam
1910
Er staat geen naam op de kaft.

B. Lonen

420. Inkomende brieven in verband met loonvoorwaarden
1919
1 omslag
421. Klad van loonstaten
december 1920 – december 1944
1 pak

422.	Loonstaten van de drukkerij en boekbinderij september 1921 – juli 1939	1 pak
423.	Lijst met een overzicht van loonstaten 1931-1940	1 omslag
424. - 437	Loonstaten 1855-1867	13 omslagen
424.	1855	
425.	1856	
426.	1857	
427.	1858	
428.	1859	
429.	1860	
430.	1861	
431.	1862	
432.	1863	
433	1864	
434.	1865	
435.	1866	
436.	1867	
437. - 443.	Loonstaten 1917-1923	1 stuk en 6 omslagen
437.	1917	1 stuk
438.	1918	1 omslag
439.	1919	1 omslag
440.	1920	1 omslag
441.	1921	1 omslag
442.	1922	1 omslag
443.	1923	1 omslag

444. - 462.	Loonstaten	
	1929-1949	19 omslagen
444.	1929	
445.	1930	
446.	1931	
447.	1932	
449.	1934	
450.	1935	
451.	1936	
452.	1937	
453.	1938	
454.	1939	
455.	1940-1941	
456.	1942	
457.	1944	
458.	1945	
459.	1946	
460.	1947	
461.	1948	
462.	1949	
463. – 472.	Loonstaten	
	1953-1962	10 omslagen
463.	1953	
464.	1954	
465.	1955	
466.	1956	
467.	1957	
468.	1958	
469.	1959	
470.	1960	
471.	1961	
472.	1962	

473.	Loonregister van de boekbinderij
1905-1926	1 deel
474.	Loonstaten van boekbinders
1932-1940	1 omslag
475.	Loonregister van de uitgeverij
1905-1939	1 deel

IV. BOEKHOUDING EN FINANCIEN

A. BOEKHOUDING

1. Briefwisseling

476. Briefwisseling met Wysmuller in verband met het niet betalen door klanten
1955-1961 1 omslag
Wysmuller is een internationaal organisme dat instaat voor handelsinlichtingen en schuldvorderingen.

2. Jaarstukken

477. Balansen
1857, 1859, 1861-1869, 1871-1891 1 omslag

3. Grootboeken

a. Grootboeken

478. Klاد van een grootboek met een overzicht per post van de rekening en per maand
1883–1887 1 stuk
479. – 480. Grootboek met verschillende posten van de rekening en overzichten van klanten
1884-1920 2 delen
479. 1884-1894
480. 1895-1920
481. – 489. Grootboek, gerangschikt op de naam van de klanten
1920 – 1947 9 delen
481. nummer 16
1920 – 1923
enkel van A tot R
482. nummer 17: A-L
juli 1923 – juni 1927

483.	nummer 17:M-Z
juli 1923 – juni 1927
met achteraan verschillende kosten	
484.	nummer 18:A-L
juli 1927 – juni 1931	
485.	nummer 18: M-Z
juli 1927 – juni 1931
met achteraan verschillende kosten	
486.	nummer 19: A-L
juni 1931 – juni 1935	
487.	nummer 19: M-Z
juni 1931 – juni 1935	
488.	nummer 20: A-L
juni 1935 – sept. 1941	
489.	nummer 20: M-Z
juni 1935 – sept. 1941	
490. - 491	Grootboek met enkel Belgische klanten
okt. 1941 – juni 1947	2 delen
490.	A-L	
491.	M-Z	
492.	Grootboek met enkel buitenlandse klanten
juli 1941 – juni 1947	1 deel
493.	Grootboek met leveranciers
april 1941 – maart 1947	1 deel

b. Staten van grootboeken

Hierbij gaat het over staten waarin er telkens een overzicht wordt gegeven van de klanten met het debet en/of creditbedrag erbij vermeld.

494.	Staat van klanten uit het grootboek
1886-1888 | 1 omslag |
|------|--|----------|

495. Staat van de klanten van het “Grootboek nummer 21”

1938-1943, Grootboek van na 1941

1 omslag

Elk grootboek heeft een nummer. Dit is de staat van grootboek nummer 21. Het grootboek moet dateren van na 1941 omdat grootboek nummer 20 tot 1941 gaat. Grootboek nummer 21 is zelf niet in het archief aanwezig, enkel de nummers 16 tot en met 20.

c. Staten met overzichten van grootboeken en wanbetalers

Dit is een boekdeel waarin zowel een staat staat van een overzicht van de klanten van het grootboek en nadien een staat van een overzicht van de wanbetalers.

496. Staat van de klanten en wanbetalers van het “Grootboek nummer 19”

1930-1935

1 deel

d. Staten van wanbetalers

Dit zijn staten van een overzicht van wanbetalers. Af en toe staat er ook een reden bij waarom het wanbetalers zijn, bijvoorbeeld omdat ze failliet zijn of omdat hun adres niet meer gekend is.

497. -500. Staat met overzicht van wanbetalers

1886-[1935]

4 omslagen

497. 1886-1888

498. 1898-1933

Op een latere datum geschreven of aangevuld

499. 1919-1938

Op een latere datum aangevuld of opgemaakt

500. [1930-1935]

4. Journaals

501. – 516. Klad van journaals

jan. 1855 – nov. 1882

16 delen

501. jan. 1855 – sept. 1858

502. sept. 1858 – okt. 1860

503. nov. 1860 – dec. 1862

504. dec. 1862 – sept. 1864

505. sept. 1864 – juni 1866

506. juni 1866 – febr. 1868

507. febr. 1868 – okt. 1869

- 508. okt. 1869 – juli 1871
- 509. juli 1871 – nov. 1872
- 510. nov. 1872 – maart 1874
- 511. maart 1874 – aug. 1875
- 512. aug. 1875 – jan. 1877
- 513. jan. 1877 – juni 1878
- 514. juli 1878 - dec. 1879
- 515. dec. 1879 – mei 1881
- 516. juni 1881 – nov. 1882

517. Klad van een journaal

1883–1887

1 deel

De journaals, die volgen, zien er verschillend uit, maar de inhoud komt op hetzelfde neer. In het ene journaal staat er enkel debet en credit en wordt er verwezen naar facturen, in andere journaals worden ook de posten van rekeningen zoals bestellingen en portefeuille vermeld.

518. – 526. Journaal, enkel onderverdeeld in debet en credit

1855 – 1921

9 delen

- 518. jan. 1855 – nov. 1856
- 519. nov. 1856 – maart 1858
- 520. maart 1858 – okt. 1859
- 521. okt. 1859 – maart 1861
- 522. maart 1861 – mei 1863
- 523. mei 1863 – febr. 1865
- 524. febr. 1865– nov. 1866
- 525. nov. 1866 – aug. 1868
- 526. febr. 1870 – aug. 1871

527. – 528. Journaals met overzichten van posten van de rekening, onderverdeeld in debet en credit
1877-1921 2 delen
527. 1877- mei 1898
Vanaf januari 1878 is het niet meer per dag, maar per week. Vanaf juli 1783 is het per maand.
528. mei 1898-1921
529. – 531. Journaals met per dag verschillende posten
- febr. 1876 – juni 1883 3 delen
529. febr. 1876 – juli 1878
530. sept. 1880 – juni 1882
531. juni 1882 – juni 1883

5. Diverse postenboeken

Het gaat hierbij over boeken die een overzicht geven van de verschillende posten van de rekening.

532. – 534. Diverse postenboeken, losse boeken
- juli 1861 – sept. 1951 3 delen
532. juli 1861 – aug. 1891
Dit deel bevat onder andere kas, Victor Terwangne, onroerend goed, overschrijvingen, overzicht
kosten, portefeuille, banken
533. okt. 1909 – april 1946
Dit deel bevat winst- en verliesrekeningen (okt. 1909 – jan. 1942), overschrijvingen(okt 1909 – sept. 1939) en algemene kosten (okt. 1909 – april 1946).
534. okt. 1939 – sept. 1951
Dit deel bevat winst- en verliesrekeningen (febr. 1942 – juni 1947), overschrijvingen (okt. 1939 – mei 1947) en rekeningen van fiscale zegels voor op kwijtschriften en facturen (nov. 1947 –sept. 1951), algemene kosten

535. – 537. Registers van de verschillende posten van de rekening
1857-1895 3 delen
- Elk register bevat de volgende posten: Victor Terwangne, kas, debiteurs, crediteurs, algemene kosten, depot, onroerende en roerende goederen, bestellingen, winst en verlies, portefeuille.
Elke post is onderverdeeld in debet en credit.
535. jan. 1857 – sept. 1864
536. okt. 1864 – sept. 1872
537. okt. 1872 – juni 1895

6. Registers van inkomsten / ontvangsten en uitgaven

538. – 542. Register van ontvangsten
dec.1930 – dec. 1967 5 delen
- Soms worden per week, later per 14 dagen, de uitgaven van de ontvangsten afgetrokken. De opbrengsten bestaan vaak uit twee delen: opbrengsten van de week en niet verder gespecificeerde opbrengsten. De uitgaven zijn enkel het totaal van de uitgaven, geen specificering. Deze uitgaven worden niet altijd vermeld.
538. dec. 1930 – april 1947
539. april 1947 – juli 1955
540. aug. 1955 – okt. 1960
541. nov. 1960 – sept. 1962
542. okt. 1962 – dec. 1967
543. Register van diverse uitgaven
1893-1913 1 deel
544. Register van inkomsten en uitgaven
1872-1905 1 deel
545. - 546 Register van inkomsten en uitgaven
mei 1885 – febr. 1888 2 delen
545. mei 1885 – okt. 1886
546. nov. 1886 – febr. 1888

7. Registers betreffende verzendingen met de post en vervoer van leveringen

- 547.- 557. Register betreffende verzendingen met post
1940-1966 11 delen
Deze boeken bevatten de naam en locatie van de klant en ook de verzendingskosten.
547. dec. 1940 – juli 1942
548. aug. 1945 – aug. 1946
549. juni 1948 – juni 1950
550. juli 1950 – aug. 1952
551. aug. 1952 – dec. 1953
552. dec. 1953 – aug. 1955
553. sept. 1955 – april 1957
554. april 1957 – april 1959
555. april 1959 – jan. 1961
556. jan. 1961 – aug. 1963
557. aug. 1963 – dec. 1966
558. Vrachtbrieven van leveringen aan Dessain
1893-1897 1 omslag
559. Register van leveringen via de weg aan derden
3 augustus 1944 – 20 augustus 1959 1 deel
Er staat wie aan wie en de hoeveelheid
560. Register van leveringen via de spoorwegen aan derden
9 mei 1947 – 30 november 1960 1 deel

B. HULPBOEKHOUDING

1. Kasboeken

In het archief zijn twee verschillende soorten kasboeken te vinden. In het eerste kasboek is er voor debet en credit elk een bladzijde voorbehouden. In de andere soort staan debet en credit onder elkaar op dezelfde bladzijde. Visueel is er duidelijk een verschil tussen deze twee soorten. Ze werden ook door verschillende

personen ingevuld. Een bijkomend probleem is dat sommige jaartallen overlappen, maar dat er niet hetzelfde instaat. Heel soms komen dezelfde personen en bedragen terug, maar meestal niet. In het eerste soort kasboek gaat het ook over veel grotere bedragen dan in het tweede. Het zou kunnen dat dit kasboeken zijn van verschillende afdelingen in het bedrijf, maar dat is helemaal niet duidelijk.

561. - 567 Kasboeken met debet en credit elk op een andere bladzijde

Personen en dingen staan door elkaar. Achteraan is een deel over vorderingen. Dit staat onder blanco nummer bij het deel vorderingen na nummer 862.

jan. 1855 – juni 1947

7 delen

561. jan. 1855 – okt. 1863

562. okt. 1863 – sept. 1871

563. okt. 1871 – juli 1880

564. aug. 1880 – juli 1896

565. juli 1896 – febr. 1911

566. maart 1911 – sept. 1930

567. okt. 1930 – juni 1947

568. – 575. Kasboeken met debet en credit op dezelfde bladzijde

maart 1922 – juni 1947

8 delen

Langs de ene kant is het een kasboek (onderverdeeld in credit en debet met de naam van de persoon erbij). Langs de andere kant is er deel “Portefeuille”. Dit zijn effectenportefeuilles. Ze staan bij het deel effectenboeken onder blanco nummer na nummer 909.

568. maart 1922 – juli 1925

569. juli 1925 – mei 1928

570. mei 1928 – dec. 1930

571. dec. 1930 – okt. 1933

572. okt. 1933 – juli 1936

573. juli 1936 – juli 1939

574. juli 1939 – maart 1944

575. april 1944 – juni 1947

2. Facturen

a. Geregistreeerde facturen

576. – 578. Register van uitgaande facturen

1855 – 1860 3 delen

576. jan. 1855 – aug. 1856

577. jan. 1855 – juni 1857

578. aug. 1856 – maart 1860

579. – 590. Journaal van uitgaande facturen

1857 – 1935 12 delen

579. nov. 1857 – maart 1859

580. maart 1859 – aug. 1860

581. aug. 1860 – febr. 1862

582. febr. 1862 – mei 1863

583. mei 1863 – sept. 1864

584. sept. 1864 – dec. 1865

585. dec. 1865 – maart 1867

586. maart 1867 – juli 1868

587. juli 1868 – okt. 1869

588. okt. 1869 – jan. 1871

589. jan. 1871 – maart 1872

590. maart 1872 – april 1873

591. Journaal van uitgaande facturen

maart 1914 – maart 1935 1 deel

In dit journaal wordt er van 1914 naar 1921 gesprongen. Bij 1921 staat er “retour”, waarschijnlijk gaat het hierbij om boeken die teruggezonden zijn. Voor 1914 is het niet duidelijk wat er juist bedoeld wordt. Is het een journaal van facturen of van retourzendingen?

592. – 601. Journaal van uitgaande facturen

Er ontbreken delen

1920 – 1947 10 delen

592. juni 1920 – mei 1922

593. mei 1922 – juni 1924

- 594. sept. 1926 – aug. 1928
- 595. aug. 1928 – sept 1930
- 596. sept. 1930 – jan. 1933
- 597. jan. 1933 – febr. 1937
- 598. febr. 1937 – jan. 1942
- 599. jan. 1942 – juni 1942
- 600. juni 1942 – jan. 1946
- 601. jan. 1946 – juni 1947

met een gedeelte met een overzicht van de rekening april 1948 – 1956

602. – 605. Facturenboeken

1871 - 1878

4 delen

- 602. juni 1871 – sept. 1872
- 603. sept. 1872 – maart 1874
- 604. maart 1874 – mei 1875
- 605. mei 1875 – juni 1878

606. - 624 Facturenboeken

1919-1930

19 delen

- 606. sept. 1919 – mei 1920
- 607. maart 1921 – sept. 1921
- 608. sept. 1921 – maart 1922
- 609. maart 1922 – okt. 1922
- 610. okt. 1922 – april 1923
- 611. april 1923 – dec. 1923
- 612. dec. 1923 – juni 1924
- 613. juni 1924 - jan. 1925
- 614. jan. 1925 – sept. 1925
- 615. sept. 1925 – april 1926
- 616. april 1926 – okt. 1926
- 617. okt. 1926 – april 1927
- 618. april 1927 – okt. 1927
- 619. okt. 1927 – april 1928
- 620. april 1928 – okt. 1928

621.	okt. 1928 – april 1929		
622.	april 1929 – sept. 1929		
623.	sept. 1929 – maart 1930		
624.	maart 1930 – aug. 1930		
625. – 632.	Facturenboeken van klanten onderverdeeld in A-L en M-Z 1930 – 1946		8 delen
625.	aug. 1930 – juli 1931	A-L	
626.	okt. 1939 – nov. 1941	A-L	
627.	nov. 1941 – okt. 1943	A-L	
628.	okt. 1943 – mei 1946	A-L	
629.	mei 1946 – dec. 1947	A-L	
630.	aug. 1930 – sept. 1931	M-Z	
631.	nov. 1940 – jan. 1943	M-Z	
632.	jan. 1943 – juli 1946	M-Z	
633. – 637.	Facturenboeken van Belgische klanten 1946 – 1952		5 delen
633.	juli 1946 tot jan. 1949		
634.	jan. 1949 – nov. 1949		
635.	nov. 1949 – okt. 1950		
636.	okt. 1950 – sept. 1951		
637.	sept. 1951 – dec. 1952		
638. - 640.	Facturenboeken van buitenlandse klanten 1946 – 1951		3 delen
638.	febr. 1946 – okt. 1947		
639.	okt. 1947 – mei 1949		
640.	mei 1949 – dec. 1951		

b. Losse facturen

(1) Afschriften van facturen van leveringen aan klanten

In het archief bevinden zich verschillende soorten facturen. Ze worden allemaal met een verschillende letter aan gegeven. Het is niet helemaal duidelijk wat er met die letters bedoeld wordt. De facturen met B, BP, B-C, C en P zijn facturen gericht aan Belgische klanten. De facturen met een E zijn de facturen gericht aan het buitenland (étranger). De P staat waarschijnlijk voor "Publicité / publiciteit. Hierbij gaat het over drukwerk zoals brochures, etiketten, briefhoofden. Het gaat hier dus niet over het drukken van religieuze boeken.

641. - 646.	Afschriften van facturen B	
	okt. 1961 – 1966	6 pakken
641.	okt. 1961 – juni 1962	
642.	juli 1962 – dec. 1962	
643.	1963	
644.	1964	
645.	1965	
646.	1966	
647.	Afschriften van facturen BP	
	juli 1962 – mei 1963	1 pak
648. – 649.	Afschriften van facturen B-C	
	1967	2 pakken
648.	jan. 1967 – dec. 1967	
649.	dec. 1967	
650. - 661.	Afschriften van facturen C	
	juli 1962 – 1966	12 pakken
650.	juli 1962 – okt. 1962	
651.	nov. 1962 – dec. 1962	
652.	jan. 1963 – maart 1963	
653.	april 1963 – sept. 1963	
654.	okt. 1963 – dec. 1963	
655.	jan. 1964 – april 1964	
656.	mei 1964 – nov. 1964	
657.	dec. 1964	

- 658. jan. 1965 – nov. 1965
- 659. dec. 1965
- 660. jan. 1966 – juni 1966
- 661. juli 1966 – dec. 1966

662. – 677. Afschriften van facturen E

1952-1968

16 pakken

- 662. 1952
- 663. 1953
- 664. 1954
- 665. 1955
- 666. 1956
- 667. 1957
- 668. 1958
- 669. 1959
- 670. 1960
- 671. 1961
- 672. 1962
- 673. 1963
- 674. 1964
- 675. 1965
- 676. 1966
- 677. 1967

678. - 682. Afschriften van facturen P

1963-1967

5 pakken

- 678. 1963
- 679. 1964
- 680. 1965
- 681. 1966
- 682. 1967

683. – 684.	Afschriften van facturen voor het werk “Constitutio”
dec. 1963 – 1964	2 pakken
683.	dec. 1963	
684.	dec. 1963 – maart 1964	
685. – 687.	Afschriften van facturen voor het werk “G(ebed) van de Mis”
dec. 1964 – juni 1965	3 pakken
685.	dec. 1964	
686.	jan. 1965	
687.	jan. 1965 – juni 1965	
688.	Afschriften van facturen voor het werk “Missale 241”
jan. 1965 – juli 1965	1 pak
689.	Afschriften van facturen “Pro Forma”
april 1965 – aug. 1968	1 pak
690.	Afschriften van facturen aan Van Den Bossche uit Mechelen
jan. 1961 – febr. 1968	1 pak
691.	Afschriften van facturen voor “Annuaires 1965 – Jaarboek 1965”
febr. 1963 – maart 1963	1 pak
<i>(2) Staten van facturen</i>		
692. – 709.	Staten van uitgaande facturen
1947-1967	18 pakken
692.	1947- juni 1952	
693.	juli 1952 – juni 1953	
694.	juli 1953 – juni 1954	
695.	juli 1954 – juni 1955	
696.	juli 1955 – juni 1956	
697.	juni 1956 – december 1956	
698.	januari 1957 – juni 1957	

- 699. juli 1957 – juni 1958
- 700. juli 1958 – juni 1959
- 701. juli 1959 – juni 1961
- 702. juli 1961 – december 1961
- 703. januari 1962 – augustus 1962
- 704. september 1962 – december 1962
- 705. 1963
- 706. 1964
- 707. 1965
- 708. 1966
- 709. 1967

710. – 712. Staten van klanten (debet) en leveranciers (credit) en staten van de verschillende soorten facturen (B, C, E, Missale)

1962-1965

3 pakken

710. 1962

711. 1963

712. 1964-1965

De staten tussen juni 1962 en september 1962 ontbreken

713. Inkomende facturen per maand

1962-1968

1 omslag

3. Kredietnota's

714. – 718. Kredietnota's

aug. 1962 – dec. 1967

5 pakken

714. aug. 1962 - 1963

715. 1964

716. 1965

717. 1966

718. 1967

4. Afrekeningsstaten

719. – 740. Afrekeningsstaten

1947-1967

22 pakken

- 719. juli 1947 – juni 1948
- 720. juli 1948 – juni 1949
- 721. juli 1949 – juni 1950
- 722. juli 1950 – juni 1951
- 723. juli 1951 – juni 1952
- 724. juli 1952 – juni 1953
- 725. juli 1953 – juni 1954
- 726. juli 1954 – juni 1955
- 727. juli 1955 – juni 1956
- 728. juli 1956 – december 1956
- 729. december 1956 – juni 1957
- 730. juli 1957 – juni 1958
- 731. juli 1958 – juni 1959
- 732. juli 1959 – juni 1960
- 733. juli 1960 – juni 1961
- 734. juli 1961 – augustus 1962
- 735. augustus 1962 – december 1962
- 736. 1963
- 737. 1964
- 738. 1965
- 739. 1966
- 740. 1967

5. Registers van bestellingen

Het eerste deel is een register van bestellingen van Dessain en van derden (facturen, kredietnota's, retourzendingen). Daarna beginnen ze van achter naar voor met een deel over het materiaal, wat een heel stuk minder omvangrijk is dan de marchandise. Deze staan onder blanco nummer als registers van materiaal. Bij materiaal gaat het over het materiaal dat nodig is voor de bestellingen, zoals machines en letterkarakters.

741. – 743. Register van bestellingen (marchandise)

jan. 1918 – aug. 1955 3 delen

741. jan. 1918 – sept. 1930

742. sept. 1930 – mei 1938

743. mei 1938 – juni 1947

6. Magazijnboeken

744. – 746. Magazijnboeken

Het gaat hierbij over hoeveel gedrukte boeken er nog in het magazijn zijn, hoeveel verkocht en hoeveel retour.

1855-1868 3 delen

744. 1855–1860

745. 1861-1863

746. 1863-1868

734. – 735. Magazijnboeken

Per gedrukt boek staat er hoeveel er nog in het magazijn is en hoeveel reeds verkocht

1855-1868 2 delen

734. 1855-1856

735. 1856-1868

7. Dossiers betreffende inventarissen en staten met overzichten van boeken

a. Hanicq

749. – 751. Dossiers betreffende de inventarissen van Hanicq

Deze dossiers bevatten verschillende documenten. Het gaat hierbij om staten met de inventaris van het papier in het magazijn en materiaal dat voor de boeken gebruikt is.

1855-1886? 3 omslagen

749. 1855

750. 1856

751. 1856, 1886

Er zit een briefje bij uit 1856, maar de inventaris dateert van 1886.

b. Dossiers betreffende inventarissen

752. – 794. Inventarissen van Dessain

1857-1968

43 omslagen

752. 1857

753. 1859

754. 1861

755. 1862

756. 1863

757. 1864

758. 1865

759. 1866

760. 1867

761. 1868

762. 1869

763. 1871

764. 1872

765. 1873

766. 1874

767. 1875

768. 1876

769. 1877

770. 1878

771. 1879

772. 1880

773. 1881

774. 1882

775. 1883

776. 1884

777. 1885

778. 1886

779.	1887
780.	1888
781.	1889
782.	1890
783.	1891
784.	1892
785.	1893
786.	1894
787.	1895
788.	1896
789.	1897
790.	1898
791.	1899
792.	1907
793.	1908
794.	1968

c. Staten van het boekbindersatelier

Ook deze staten dienen ter voorbereiding van de boekhouding

795. – 797. Staten van boeken bij en materiaal in het boekbindersatelier

1879-1881

3 omslagen

795. 1879

796. 1880

797. 1881.

d. Staat van grondstoffen om boeken te vervaardigen

Deze staat dient ten voorbereiding van de boekhouding.

798. Staat van grondstoffen

1886

1 omslag

e. Staten van boeken

In deze staten staan de verschillende soorten boeken (Latijnse boeken, gebedenboeken, zangboeken, theologische en ascetische boeken, Franse boeken, Vlaamse boeken, gebedenboeken in het Frans en Nederlands en boekje om te leren lezen in het Frans en Nederlands) ingedeeld volgens hun vorm: enkel de bladeren apart, de boeken die al in gebonden zijn apart en de boeken die genaaid zijn (brocheren) apart.

799. – 805.	Staten van boeken	
	1860-1870	7 omslagen
799.	1860	
800.	1862	
801.	1858, 1860, 1862, 1864, 1866, 1868	
802.	1868	
803.	1869	
804.	1865, 1870	
805.	1870	
806.	Staat van religieuze boeken en gebedenboeken	
	[s.n.]	1 omslag
807.	Staat van religieuze boeken en gebedenboeken	
	[s.n.]	1 omslag

f. Staten van boeken die het voorbije jaar gedrukt zijn

Het verschil met de staten onder e. is dat ze niet meer apart volgens hun vorm staan, maar dat per boek ineens de drie mogelijkheden staan met de aantallen van het boek dat in die vorm zijn.

808. – 854.	Staten van boeken die het voorbije jaar gedrukt zijn	
	1857-1924	47 omslagen
808.	1859, 1861-1863	
809.	1862	
810.	1864	
811.	1864	
812.	1865	
813.	1866	
814.	1867	
815.	1871	
816.	1872	

817.	1873
818.	1874
819.	1875
820.	1876
821.	1877
822.	1878
823.	1879
824.	1880
825.	1881
826.	1882
827.	1883
828.	1884
829.	1885
830.	1886
831.	1887
832.	1888
833.	1889
834.	1891
835.	1892
836.	1893
837.	1894
838.	1895
839.	1896
840.	1897
841.	1898
842.	1899
843.	1901
844.	1902
845.	1903
846.	1904
847.	1905
848.	1906
849.	1907
850.	1908

- 851. 1909
- 852. 1911
- 853. 1912
- 854. 1920-1924

C. BIJBOEKHOUDING

1. Vorderingen en wisselbrieven

855. Register van wissels
1876–1878 1 deel
856. - 858 Registers van vorderingen op naam van de klant
1896-1921 3 delen
Per naam van de klant is er een overzicht van de vorderingen
- 856. 1896-1904
 - 857. 1906-1912
 - 858. 1910-1921
859. Register van vorderingen op datum
1907-1944 1 deel
Per datum is er een overzicht van welke klanten er vorderingen bij Dessain hebben.
860. Klad van vorderingen van derden
1937-1940 1 pak
Het gaat hierbij over aparte briefjes die samen één pak vormen. Op elk briefjes staat er de naam van de klant, waar hij woont en hoeveel hij moet betalen.
861. – 862. Staat van vorderingen van derden
1939, 1944-1948 2 omslagen
- 861. 1939
 - 862. 1944-1948

- Staten van vorderingen
 augustus 1880 – juni 1947 4 delen
 zie nummers 561. – 567. van deze inventaris
- aug. 1880 – juli 1896
- juli 1896 – febr. 1911
- maart 1911 – sept. 1930
- okt. 1930 – juni 1947
863. Staten van klanten met vorderingen van meer dan 10 000 fr
 1964 – 1965 1 omslag
864. Wisselbrieven en stortingsbiljetten die Dessain moet betalen
 1956-1965 1 omslag

2. Kwitanties

865. Kwitanties van mandaten van derden
 1855-1862 1 deel
866. – 881. Kwitanties aan Dessain 4 stukken en 15 omslagen
- Deze kwitanties zijn geordend op plaats. Bij deze kwitanties gaat het om belangrijkere zaken, dan bij de *petite caisse*, zoals verzekeringen, banken. Maar ook hier zijn er kwitanties van grondstoffen. Dus het onderscheid is niet zo duidelijk.
866. 1919 1 omslag
867. 1922 4 stukken
868. 1924 1 omslag
869. 1926 1 omslag
870. 1927 1 omslag
871. 1930 1 omslag
872. 1931 1 omslag
873. 1932 1 omslag
874. 1933 1 omslag
875. 1934 1 omslag
876. 1935 1 omslag
877. 1936 1 omslag

878.	1937	1 omslag
879.	1938	1 omslag
880.	1939	1 omslag
881.	1942	1 omslag

882. – 897. Kwitanties *petite caisse*

Het gaat hierbij om kwitanties voor kleinere zaken, zoals bijvoorbeeld voor grondstoffen van boeken.

1882-1941	5 stukken en 14 omslagen
882. 1882	1 omslag
883. 1920	2 stukken
884. 1921	3 stukken
885. 1922	1 omslag
886. 1923	1 omslag
887. 1926	1 omslag
888. 1926	1 omslag
889. 1927	1 omslag
890. 1928	1 omslag
891. 1929	1 omslag
892. 1930	1 omslag
893. 1931 – 1932	1 omslag
894. 1933 – 1934	1 omslag
895. 1935	1 omslag
896. 1938	1 omslag
897. 1939 – 1941	1 omslag

3. Effectenboeken

898. – 908. Effectenboeken

1855-1947	11 delen
898. 1855-1857	
899. 1857-1862	
900. 1862-1867	
901. 1867-1872	

- 902. 1881-1884
- 903. 1903-1904
- 904. 1906-1908
- 905. 1908-1910
- 906. 1910-1912
- 907. 1920-1926
- 908. 1926-1947

- 909. Effectenboek
juli 1914 – mei 1919 1 deel
- Effectenportefeuille
maart 1922 – juni 1947 8 delen
Zie nummers 568. – 575. van deze inventaris.
 - maart 1922 – juni 1925
 - juli 1925 – mei 1928
 - mei 1928 – jan. 1931
 - jan. 1931 – sept. 1933
 - nov. 1933 – juli 1936
 - aug. 1936 – aug. 1939
 - aug. 1939 – dec. 1944
 - febr. 1945 – juni 1947

4. Staten van openen en sluiten van rekeningen

- 910. Staten van openen en sluiten van rekeningen, diverse operaties
1947 1 pak
- 911. – 925. Staten van openen en sluiten van rekeningen van klanten
juli 1947 – juni 1961 15 pakken
 - 911. stand van zaken op 1 juli 1947
 - 912. juli 1947 – juni 1948
 - 913. juli 1948 – juni 1949
 - 914. juli 1949 – juni 1950

- 915. juli 1950 – juni 1951
- 916. 1952
- 917. juli 1952 – juni 1953
- 918. juli 1953 – juni 1954
- 919. juli 1954 – juni 1956
- 920. juli 1956 – juni 1957
- 921. juli 1957 – juni 1958
- 922. juli 1958 – december 1958
- 923. 1959
- 924. januari 1960 – juni 1960
- 925. juli 1960 – juni 1961

926. Staten van openen en sluiten van rekeningen van leveranciers
1947 1 pak

5. Registers van materiaal

Dit hoort bij de boekhouding, want per dag staat er hoeveel er werd uitgegeven aan materiaal.

- Registers van materiaal
april 1919 – mei 1940 2 delen
Zie nummers 741. – 742. van deze inventaris.
--- april 1919 tot augustus 1930
--- september 1930 tot mei 1940.

D. FINANCIEN

1. Brievenboeken

927. Brievenboek met brieven aan banken in verband met rekeningen van Dessain
1900-1921 1 deel
Banque generale de Liège: 1900-1920, Credit Lyonnais: 1900-1921 (begint vanachter)

928. – 929. Brievenboek met brieven aan banken in verband met rekeningen van Dessain en aan ministeries
 okt. 1918 – juli 1939 2 delen
 928. okt. 1918 – febr. 1928
 929. febr. 1929 – juli 1939

2. Briefwisseling met de banken

a. Briefwisseling met Crédit Lyonnais, Banque générale de Liège, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Louvain et de Malines en Rotterdamse Bankvereeniging

930. Crédit Lyonnais en Banque générale de Liège
 1900 1 pak
 931. Crédit Lyonnais en Banque générale de Liège
 1902 1 pak
 932. Crédit Lyonnais en Banque générale de Liège
 1903 1 pak
 933. Crédit Lyonnais en Banque générale de Liège
 1904 1 pak
 934. Crédit Lyonnais en Banque général de Liège
 1906 1 pak
 935. Crédit Lyonnais en Banque général de Liège
 1913 1 pak
 936. Nationale bankvereeniging en National Provincial Bank Of England Limited
 1918 1 omslag
 937. W. Laane / Zuid Nederlandsche Handelsbank
 1919 1 omslag
 938. Crédit Lyonnais, Banque générale de Liège, London County Westminster & Parr's Bank Limited en Banca Commerciale Italiana
 1920 1 pak
 939. Banque générale de Liège
 1921 1 pak

940.	Crédit Lyonnais, London County & Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1922	1 pak
941.	Banque générale de Liège et de Huy 1922	1 pak
942.	Crédit Lyonnais, London County & Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1923	1 pak
943.	Banque générale de Liège et de Huy 1923	1 pak
944.	Banque générale de Liège et de Huy 1924	1 pak
945.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1925	1 pak
946.	Banque générale de Liège et de Huy 1925	1 pak
947.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1926	1 pak
948.	Banque générale de Liège et de Huy 1926	1 pak
949.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1927	1 pak
950.	Banque générale de Liège et de Huy 1927	1 pak
951.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1928	1 pak
952.	Banque générale de Liège et de Huy 1928	1 pak
953.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited en Banca Commerciale Italiana 1929	1 pak
954.	Banque générale de Liège et de Huy 1929	1 pak
955.	Banque de Louvain et de Malines 1928–1930	1 omslag

956. Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana en Banque de Louvain et de Malines
1930 1 pak
957. Banque générale de Liège et de Huy
1930 1 pak
958. Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana en Banque de Louvain et de Malines
1931 1 pak
959. Banque générale de Liège et de Huy
1931 1 pak
960. Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Louvain et de Malines en Rotterdamse Bankvereeniging
1932 1 pak
961. Banque générale de Liège et de Huy
1932 1 pak
962. Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Bruxelles en Rotterdamse Bankvereeniging
Banque de Bruxelles had een kantoor in Mechelen. Dus Banque de Louvain et de Malines behoorde bij de Banque de Bruxelles.
1933 1 pak
963. Banque de générale de Liège et de Huy
1933 1 pak
964. Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Bruxelles en Rotterdamse Bankvereeniging
1934 1 pak
965. Banque de générale de Liège et de Huy
1934 1 pak
966. Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Bruxelles en Rotterdamse Bankvereeniging
1935 1 pak
967. Banque de la société générale de Belgique en Banque générale de Liège et de Huy
1935 1 pak
Banque de la société générale de Belgique heeft in 1934 verschillende lokale banken overgenomen, waaronder de Banque générale de Liège et de Huy.

968.	Rotterdamse Bankvereniging	
	1936	1 omslag
969.	Banque de la société générale de Belgique	
	1936	1 pak
970.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana, Banque de Bruxelles en Rotterdamse Bankvereniging	
	1937	1 pak
971.	Banque de la société générale de Belgique	
	1937	1 pak
972.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana en Banque de Bruxelles	
	1938	1 pak
973.	Rotterdamse Bankvereniging	
	1938	1 omslag
974.	Banque de la société générale de Belgique	
	1938	1 pak
975.	Crédit Lyonnais, Westminster Limited Bank Limited, Banca Commerciale Italiana en Banque de Bruxelles	
	1939	1 pak
976.	Rotterdamse Bankvereniging	
	1939	1 omslag
977.	Banque de la société générale de Belgique	
	1939	1 pak

b. Briefwisseling met verschillende banken

Deze reeks briefwisseling is alfabetisch gerangschikt.

978.	Briefwisseling met verschillende financiële instellingen	
	1913 – 1933	1 omslag
979.	Anglo-Egyptian Bank	
	1913-1933	1 omslag
980.	Crédit anversois	
	1914-1921	1 omslag

981.	The Commercial Bank of Australia 1921-1933	1 omslag
982.	Institut Belgo-Luxembourgeois du change en Westminster Bank 1945-1946	1 omslag
983.	Banque française et espagnole 1921	3 stukken
984.	Crédit général liegeois 1920-1922	1 omslag
985.	London County Westminster Bank 1921-1923	1 omslag
986.	Bank of Montreal 1919-1940	1 pak
987.	National provincial Union Bank of England 1921-1925	1 omslag
988.	Standard Bank of South Africa 1920-1940	1 omslag
989.	Briefwisseling met Société de Banque Suisse en rekeninguittreksels 1945-1946	1 omslag
990.	Swiss Bank Corporation 1925-1940	1 pak

3. Overzichten van rekeningen

991.	Stukken betreffende James Dessain over rekeningen, inventaris en aankopen 1898-1915	1 pak
992.	Register met overzicht van debet en credit van verschillende banken januari 1894 – 1935 Rekening van Vouvelle vertegenwoordiger Parijs: 1894-1910, Petit Jean Santiago de Chili: 1905-1909, Credit Lyonnais Parijs: 1919-1934, Westminster Bank: 1930-1935, Credit Lyonnais Brussel: 1895-1923	1 deel

4. Rekeninguittreksels

993.	Rekeninguittreksels 1925-1928	1 omslag
------	----------------------------------	----------

994. Rekeninguittreksels

1963-1964

1 pak

V. INKOOP

A. ALGEMEEN

995. Stukken betreffende belastingen, betalingen, bestellingen door Dessain aan
verschillende leveranciers
1969 1 pak
996. Stukken betreffende leveranciers van papier
1961-1964 1 omslag
Bevat 4 staaltjes papier, affiche Voulez vous des chiffres (Brussel)
997. Stukken betreffende verschillende leveranciers
1969 1 omslag
Bevat reclame van general binding (Antwerpen, 1969, 22 blz)

B. PER LEVERANCIER

1. Leveranciers beginnend met een D

998. Dossier van papier- kartonwinkel De Gryse Goreaux (Brussel)
1957-1958 1 omslag
Bevat 1 staal papier
999. Dossier van Etablissements L. Genion, producent van ballons en rubberbandjes
(Brussel)
1969 1 omslag
1000. Dossier van drukker Gerard &C° (Verviers)
1969 1 omslag
1001. Dossier van kartonproducent Henri Goossens (Buizingen)
1969 1 omslag

1002. Dossier van P. Goossens, producent van inktoplossers en mediums voor het grafische bedrijf (Brussel)
1969 1 omslag

1003. Dossier van brocheur Grosjean (Brussel)
1969 1 omslag

2. Leveranciers beginnend met een M

1004. Dossier van 3M Minnesota Mining en Manufacturing (Brussel)
1969 1 omslag

1005. Dossier van producent van drukkerijmachines Machinimp (Brussel)
1969 1 omslag
bevat brochure Hepp-Anleger (Berlijn, 4 blz), brochure Polygraph (Berlijn, 42 blz)

1006. Dossier van verffabrikant G. Merchier (Brussel)
1969 1 omslag

1007. Dossier van vervaardiger van mobiele uitrustingen Mercura (Brussel)
1969 3 stukken

1008. Dossier van producent van tapes Meyer (Brussel)
1969 3 stukken

3. Leveranciers beginnend met een P

1009. Inkomende brieven over het aankopen van drukpersen bij Etablissements Plantin, verdeler van drukpersen Roland (Brussel)
1965 1 omslag

1010. Dossier van Papeteries de virginal (Brussel)
1961 3 stukken

VI. VERKOOP

A. BRIEFWISSELING IN VERBAND MET BESTELLINGEN

1011. Kopieënboek van contracten afgesloten door François Hanicq en Pierre Dessain en
inkomende brieven in verband met bestellingen
1833-1900, later opgeschreven of aangevuld 1 deel

1. Algemeen

1012. – 1015. Inkomende brieven in verband met bestellingen
1915-1918	2 stukken en 3 omslagen
1012. 1915	1 omslag
1013. 1916	1 omslag
1014. 1917	1 omslag
1015. 1918	2 stukken
1016. Inkomende briefwisseling in verband met bestellingen
1915 – 1918 1 omslag
1017. Inkomende brieven in verband met bestellingen van derden
1914-1940 1 omslag
1018. Stukken betreffende bestellingen van religieuze boeken en betalingen van en aan
Dessain
1959 1 pak
1019. Inkomende brieven in verband met eventuele bestellingen
1962 1 pak

2. Ingekomen briefwisseling, gerangschikt op plaats

a. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een B

1020. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een B
1874 1 pak

1021.	Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een B	
	1879	1 pak
1022.	Inkomende brieven uit Brussel	
	1882	1 pak
1023.	Inkomende brieven uit Brussel	
	1883	1 stuk
1024.	Inkomende brieven uit Brussel	
	1884	1 pak
1025.	Inkomende brieven in verband met bestellingen en bestelkaarten van klanten uit Brugge	
	1950	1 pak
b. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een E		
1026.	Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een E	
	1872	1 omslag
c. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een F		
1027.	Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een F	
	1872	1 omslag
d. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een G		
1028.	Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een G	
	1872	1 pak
e. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een H		
1029.	Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een H	
	1879	1 pak
1030.	Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een H	
	1884	1 pak

f. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een I en J

1031. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een I – J
1879 1 omslag

g. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een K

1032. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een K
1879 1 omslag

h. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een M

1033. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een M
1879 2 stukken

1034. Inkomende brieven uit Mechelen
1891 1 pak

i. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een N

1035. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een N
1885 1 pak

j. Brieven verstuurd vanuit Parijs

1036. Inkomende brieven uit Parijs
1894 1 pak

k. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een R

1037. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een R
1872 1 omslag

1038. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een R
1876 1 pak

l. Brieven verstuurd vanuit gemeenten beginnende met een S

1039. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een S
1872 1 omslag

1040. Inkomende brieven uit plaatsen beginnende met een S
1876 1 omslag
1041. Inkomende brieven in verband met bestellingen en bestelkaarten van klanten die
in een plaats beginnende met een S wonen
1950 1 pak

3. Briefwisseling met specifieke klanten en betreffende specifieke werken

Deze zijn alfabetisch geordend op klant. Nummer 1049 gaat over een bepaald werk.

1042. Inkomende brieven van de heer Bolsius-Suret
1857-1860 1 omslag
1043. Inkomende brieven van voornamelijk Imprimerie de Musique Dogilbert en van de
Interdiocesane kerkmuziekschool in verband met het drukken van muziek
1940-1949 1 pak
1044. Inkomende en uitgaande brieven aan en van P. Henderix, pastoor uit Hoeselt.
1875 1 omslag
1045. Inkomende brieven in verband met bestellingen en bestelkaarten van het Groot
Seminarie in Mechelen
1950 1 pak
1046. Inkomende brieven in verband met bestellingen en bestelkaarten van Pustet, Mame en
Desclée en ook rekeningen voor Dessain
1950 1 pak
1047. Inkomende brieven in verband met bestellingen van Vouvelle
1894-1896 1 deel
1048. Inkomende brieven in verband met bestellingen van Vouvelle
1896-1899 1 deel

1049. Inkomende brieven in verband met bestellingen van het werk *Gebed voor België*
1932 1 pak

4. Afschriften van uitgaande briefwisseling in verband met bestellingen

a. Brieven gericht aan klanten in het buitenland

1050. – 1069. Afschriften van uitgaande brieven in verband met bestellingen van klanten in
het buitenland

juli 1947 – juni 1965 20 pakken

Met achteraan elk pak een klapper op naam van de klant.

1050. juli 1947 - 1948

1051. 1948

1052. 1949

1053. 1950

1054. 1951

1055. 1952

1056. 1953

1057. 1954

1058. 1955

1059. 1956

1060. 1957

1061. 1958

1062. 1959

1063. 1960

1064. 1961

1065. 1962

1066. jan. 1963 – juni 1963

1067. juni 1963 – dec. 1963

1068. 1964

1069. jan. 1965 – juni 1965

b. Brieven gericht aan klanten in België

1070. - 1085. Afschriften van uitgaande brieven in verband met bestellingen van klanten in België

juli 1947 – 1965

21 pakken

1070. juli 1947 - 1948

1071. juli 1948 – dec. 1948

1072. 1949

1073. 1950

1074. 1951

1075. 1952

1076. 1953

1077. 1954

1078. 1955

1079. 1956

1080. 1957

1081. 1958

1082. 1959

1083. 1960

1084. 1961

1085. 1962

1086. jan. 1963 – juni 1963

1087. juli – dec. 1963

1088. jan. 1964 – juni 1964

1089. juli 1964 – dec. 1964

1090. jan. 1965 – juni 1965

c. Brieven gericht aan klanten in België en het buitenland

1091. Afschriften van uitgaande brieven in verband met bestellingen van klanten in België en in het buitenland

1967

1 pak

B. OFFERTES

1092. - 1094 Offertes van bestellingen van derden
nov. 1959 – dec. 1965 3 pakken
Met achteraan elk pak een klapper op naam van de klanten
1092. nov. 1959 – sept. 1962
1093. okt. 1962 – juni 1964
1094. juli 1964 – dec. 1965

C. STUKKEN BETREFFENDE BESTELLINGEN

1. Algemeen, niet gespecificeerd

- 1095 Stukken betreffende bestellingen van derden
1899-1958 (vooral tussen 1945 en 1958) 1 pak
1096. Stukken betreffende bestellingen uit het buitenland
1941-1945 1 omslag
1097. Stukken betreffende bestellingen en het annuleren van bestellingen door derden
1945-1946 1 omslag
1098. Stukken betreffende bestellingen van verschillende klanten
1956 – 1961 1 pak
Bevat brochure Skinplate news (Luik, 1958, 8 blz), Brochure Mechelen (Brussel, 1961), brochure home conseil (Brussel, 1958, 16 blz), 19 staaltjes van papier, brochure Le carnet de Louveteau (Brussel), brochure pepinieres de tervueren (Tervuren, 1960, 26 blz.), folder voor elke jongen een toekomst in de T.S.M. (Mechelen, 1962, 6 blz), brochures Voyages congrès (Brussel, 1961, 28 blz), brochure Beloeil (Brussel, 1959, 16 blz), brochure voyages Asselborn (Brussel, 1959, 32 blz), brochure voyages en train (Strombeek, 1960, 26 blz), boekje Au seuil du scoutisme (Brussel, 1956, 50 blz)
1099. Stukken betreffende bestellingen van verschillende klanten
1957 – 1962 1 pak
Bevat 1 krantje Bourse Magazine (Brussel, 1958, 8 blz), 4 staaltjes van Carbonpapier, voorbeelden van Russische lettertypes, Russisch boekje, krantje Prévoir (Brussel, 1959, 8 blz), 36 stalen van papier, 1 brochure Wiel's in het gaspaleis (Brussel, 1958, 54 blz), 1 folder Als ooievaars voorbijtrekken (Brussel, 1959, 4 blz), 1 brochure Heet water als men het nodig heeft

(Mechelen, 1957, 4 blz), krantje Comfortgaz (Brussel, 1957, 4 blz), krantje Ons belang (Brussel, juni 1957, 4 blz), krantje Angleur magazine (Kinkempois, 1958, 4 blz), krantje La maison sociale (Brussel, 1959, 4 blz), brochure Arbo Echo (Brussel, 1958, 20 blz), 2 brochures Secrets de Vente (Brussel, [1958], 20 blz), brochure Verkoopsgeheimen (Brussel, 1958, 20blz), brochure Toby stop (Brussel, 1958, 20 blz), krantje Ons belang (Brussel, april 1957, 4 blz), Brochure Secrets de Vente (Brussel, geen datum, 20 blz), krantje de moderne ververij (Leopoldsborg, 1958, 8blz), krantje Chantecler (La Louvière, 1958, 8 blz), krantje vedette revue (Brussel, 1958, 4blz), 5 staaltjes van etiketten

1100. Stukken betreffende bestellingen van verschillende klanten

1956 – 1963

1 pak

Bevat folder Le beau Westerwald (Brussel, 60, 8 blz), catalogus van Manufactuur De Dijle (Mechelen, 1960, 16 blz), brochure été 1957 (Brussel, 1957, 36 blz), 8 staaltjes papier, folder Lever en galblaasziekten (Brussel, 2blz), folder Nieuw doelmatig geneesmiddel tegen inwendig en uitwendig speen (Brussel, 2 blz), folder een nieuw modern geneesmiddel tegen lever en galziekten (2blz), brochure Hiver-Printemps à la côte d'Azur (Brussel, 1961, 8 blz), folder Polsterwerk (Bokrijk, 1961, 2blz), brochure Semaine Sainte (Tielt, 1961, 130 blz), folder Cabrilon (Zelee, 1961, 2 blz), brochure Voyages Philippe Thys&Fils (Brussel, 1959, 54blz), brochure Distributeurs (Brussel, 1958, 24 blz), brochure n.d.J. bladen (Brussel, 1960, 8 blz), brochure feuillets (Brussel, 1960, 8 blz) brochure hiver-printemps 1958-1959, (Brussel, 1958, 8 blz, brochure été 1959 (Brussel, 1959, 34 blz), brochure de kolenhandelaar (Brussel, 1959, 36 blz), brochure 1000 mogelijkheden om met standing te reizen in 1960 (Antwerpen, 1960, 94 blz) brochure la force de Nova (Brussel, 1960 8 blz)

1101. Stukken betreffende bestellingen van en aan Dessain

1959

1 pak

1102. Stukken betreffende voornamelijk bestellingen

1959 – 1961

1 pak

Bevat uitnodiging voor het bal van het luchttoerisme (Brussel, 1961), folder Encyclopedie de citation (Madeleine lez Lille, 1961, 2 blz), folder ryno drukrol (Antwerpen, 1961, 4 blz), folder Lady's night (Mechelen, 1962, 4 blz)

1103. Stukken betreffende bestellingen en betalingen van verschillende klanten

1961

1 pak

Bevat 1 poster Atlas general, staaltjes papier, reclame Publicité porte à porte, folder un apaque pour la retouche des films et plaques (Antwerpen, 1961, 4 blz), reclame fonderie Vanderborght (Brussel, 1961, 4 blz), reclame Meubelen Malinia (Mechelen, 4 blz), brochure

Huur nu uw waterverwarmer (2 blz), brochure Numerofa, (Deurne, 1961, 4 blz) folder Kredietbank (4 blz), folder Balex (2 blz), folder Sherwin Williamq (Antwerpen, 1961, 2 blz) folder Les nouvelles plieuses, (Leipzig, 1959, 2 blz), doodsbrief van Michiel Van denbussche (Brussel, 1959), Uitnodiging Broederschap van de zoete naam (Mechelen, 1961, 4 blz), folder Harmonie Farbkreis (Frankfurt, 1961, 4 blz), folder Declercq (Brussel, 1961, 4 blz)

1104. Stukken betreffende bestellingen van derden

1962 1 omslag

Bevat voorbeelden van facturen, brochure Wella nouvelles (Brussel, 1962, 12 blz), folder Chantier Nouiller (Brussel, 1962, 2 blz), brochure Bolletino Tecnico Geloso (Milaan, 1961, 50 blz)

1105. Stukken betreffende bestellingen van derden

1962 – 1963 1 omslag

Bevat folder Her hof der bekoorlijke meisjes (Brussel, 1962, 2 blz)

1106. Stukken betreffende bestellingen van verschillende klanten

1962 - 1963 1 pak

Bevat brochure Caporcorda non isolato Burndy (Italië?, 1963, 28 blz), voorbeelden van invulbladen, brochure Prova (Brussel, 1963, 4 blz), brochure Holland + (Brussel, 1963, 8 blz)

1107. Stukken betreffende bestellingen van klanten uit binnen- en buitenland

juni 1963 – februari 1965 1 pak

Met klapper op naam van de leveranciers

1108. Stukken betreffende bestellingen van klanten uit binnen- en buitenland

maart 1965 – december 1965 1 pak

Met klapper op naam van de leveranciers

1109. Stukken betreffende bestellingen van verschillende klanten

1964-1966 1 pak

Bevat voorbeelden van facturen, brochure Hebetische Automationseinheiten (Wiesbaden, 1965, 6 blz), brochure Trepel (Wiesbaden, 1965 6 blz), folder Santized Bekaert (Brussel, 1965 12 blz), 2 staaltjes papier, Trepel, (Wiesbaden, 1966, 6 blz), foto's Spaanse kusten (1966), brochure Pick up international (Mechelen, 1965, 24 blz), folder Qu'est ce que Touring Secours? (Brussel, 1966, 4 blz), brochure tennis hockey club (Mechelen, 1966, 10 blz)

1110. Stukken betreffende bestellingen van verschillende klanten
1967 – 1968 1 omslag
bevat Begrafenisritus (Mechelen, 1965, 12 blz

2. Gespecificeerde bestellingen

Deze archiefstukken zijn chronologisch genummerd vanaf nummer 1112.

1111. Klad van bestelboek
1919-1926 1 deel
Per werk staat er chronologisch wie er dat boek besteld heeft en in hoeveel exemplaren. Ook zitten er nog losse bladen in met overzichten van verkoop per jaar (1919-1941, 1943-1944), overzichten van verkoop (1919-1944, 1941-1944)exploitatiekosten (1932-1934), wisselkoersen van goud (1919-1928), overzicht van rekeningen bij verschillende banken (1940-1941) en een grafiek van de salarissen, depreciatie van de frank en zakencijfers (1919-1943).
1112. Register van bestellingen gedaan door Wargnie, werknemer van Dessain
1862–1871 1 stuk
1113. Register van leveringen van het boek *Kindsheid*
1899–1932 1 stuk
1114. Register van leveringen van het boek *Voortplanting des Geloofs*
1913–1923 1 stuk
1115. Ontvangstbewijzen
1939-1940, 1959-1960 1 deel
De ontvangstbewijzen uit 1939-1940 zijn leveringsbonnen aan Dessain. Die van 1959-1960 betreffen uitgaande bestellingen. Dan staat er bij aan wie geleverd moet worden en wat.
1116. Staten van bestellingen van derden uit Frankrijk
1945-1946 1 deel
1117. Dossier in verband met religieuze boeken
1966 1 pak
Dit pak bevat bestelkaarten van derden aan Dessain en bevat offertes en afschriften van facturen van Dessain aan derden. Dit pak was zo samengesteld.

1118. Afschriften van verzendingsnota's aan derden
 1968 1 omslag
 bevat brochure The synthesis of functionally substituted 3-oxa-6-azabicyclo (California, 1968, 8 blz)
 brochure Gebruiksaanwijzing bandopnemer (ook in het Frans) (Brussel, 1968, 6 blz), briefhoofd
 (Mechelen), brochure Lourdes – Espagne (Luik, 1968, 6 blz)

D. KLANTENDOSSIER OVER BESTELLINGEN

1. Klanten beginnende met een A

1119. Klantendossier van Agence Publicité industrielle et commerciale (Brussel)
 1959 1 pak
 Bevat 2 brochures Wegcode voor de jonge fietser (Brussel, 1959, 24blz) en 2 brochures Code de la route pour la jeunesse cycliste (Brussel, 1959, 24blz), brochure Laissons parler les chiffres (Brussel, 1959, 8blz), brochure Tendances de la mode (Brussel, 1959, 4 blz), brochure établissements Focquet en co (Brussel, 1958, 8 blz), diploma Via segura, (1959) 2 brochures Belgian Explorer (Brussel, 1959, 64 blz), brochure export news, (Brussel, 1959, 8 blz), brochure de kapper (Brussel, juni 1959, 50 blz), brochure de kapper (Brussel, juli aug 1959, 50 blz), reclameblaadje Gagnez de l'argent en vendant (Brussel, 1959, 1 blz)
1120. Bestelling van Mother Agnes (Howard Beach)
 1946 1 stuk
1121. Klantendossier van de Maatschappij voor luchttoerisme Airclub (Brussel)
 1964 – 1965 1 omslag
 Bevat brochure airclub été 1965 en 3 brochures zomer 1965 (Brussel, 1965, 14 blz), brochure vacances d'été 1964 en zomervakantie 1964 (Brussel, 1964, 12 blz), 15 staaltjes papier
1122. – 1127. Klantendossiers van de Belgische maatschappij voor luchttoerisme Airtour (Brussel)
 1959-1969 6 pakken
1122. 1959-61
 Bevat brochure Airtour 1961 (Mechelen, 1961, 26 blz, programme 1958 (Brussel, 1958, 24 blz), Avant-Programme 1959 (6 blz), 2 brochures Airtour (Brussel, 1959, 20 blz), brochure vacance d'hiver (Brussel, 1959, 6 blz) ook in Vlaamse versie, brochure Tsjecho-Slovakije (Brussel, 1959, 4 blz) ook in Franse versie, brochure Midden oosten (Brussel, 1959, 6 blz), brochure Airtour hiver 1959-1960 (Brussel, 1959, 8 blz, Airtour Holland (1960, 8 blz), evaluatie van vakantie, 6 staaltjes papier,

Airtour hiver 196-59-1960 (Brussel, 1959, 8 blz)

1123. 1962-1963

Bevat bagage etiketten, 2 verschillende brochures Ontdek de zonnige schoonheid van het klassieke Griekenland (Brussel, 1962, elk 4 blz), bevat 2 enveloppen, bevat Sabenamagazine (Brussel, 1962, 32 blz), bevat 2 brochures Vakantie winter lente 1962-1963 en Vacance hiver – printemps 1962-1963 (Brussel, 1962, 32 blz), bevat brochure vancance hiver printemps 1963-1964 (Brussel, 1963, 24 blz)

1124. 1963 – 1965

Bevat 3 staaltjes papier, transferbriefjes, brochure Horizont voor morgen (Brussel, 1964, 28 blz), 3 soorten enveloppen, brochure Uw vakanties in apart hotel (Brussel, 1964, 8 blz), bevat vouchers, note de service, bevat brochure impala holidays (Groot-Brittannië, 1965, 22 blz), folder Holland-Amerika lijn annonceert een fantastische reis naar de USA (4 blz), 4 staaltjes papier

1125. 1965 – 1966

Bevat 1 brochure horizons du monde (Brussel, 1965, 14 blz), Brochures van andere reisorganisaties, brochures van Air-India (Brussel, geen datum, 12 blz), brochure Amerique du sud (Gentilly, 8 blz), brochure Hiver 1965 1966 (Brussel, 1965, 32 blz), folders états unis d'amerique, een staaltje papier

1126. 1967

1127. 1969

1128. Staten van verspreiding en bestellingen van brochures van Belgische maatschappij voor luchttoerisme Airtour (Brussel)

1966

1 omslag

1129. Staten van verspreiding en bestellingen van brochures van Belgische maatschappij voor luchttoerisme Airtour (Brussel)

1967

1 omslag

1130. Klantendossier van het reclamebureau Alcover (Brussel)

1960 – 1962

1 pak

Bevat 3 staaltjes van etiketten, brochure Livres de prix (Parijs, 1964, 16 blz), brochure L&M news (Londen, 1963, 20 blz), brochure Visite à la cote des perles du Japon (Brussel, 8 blz), nieuwsjaarkaarten, Bebo (Brussel, 1961, 12 blz), 12 staaltjes papier en karton, Uw tehuis decoratie en vast tapijt (Brussel, 1960, 8 blz), ABC (Brussel, 1960, 4 blz)

1131. Klantendossier van API, Agence de prospection international (Verviers)
1967-1968 1 omslag
1132. Klantendossier van het Apostolaat van het kerkelijk leven (Tongerlo)
1967-1968 1 omslag
1133. Klantendossier van luchttoerisme Aviatour (Brussel)
1962-1964 1 pak
Bevat enveloppes, boekje Europees luchttoerisme, foto's voor in de brochure, brochure de vraies vacances par avion (Mechelen, 1963, 28 blz), brochure Vacances "sans soucis" (Brussel, 1964, 24 blz), Brochures Centrair Plaisir des vacance (Strombeek, 1962, 20blz) en Cartour (Brussel, 24 blz)

2. Klanten beginnende met een B

1134. Klantendossier van Liturgisch-Theologische Boekhandel Baarda (Amsterdam)
1944-1946 1 omslag
1135. Klantendossier van Betterfood (Kapellen)
1959 1 omslag
Bevat kaartje Caractristique du Betterfood sans gluten (Kapellen), brochure La maladie Coeliaque (Kapellen, 1959, 14 blz), kaartje kengegevens van Betterfood (Kapellen)

3. Klanten beginnende met een C

1136. - 1141 Klantendossiers van de Belgische samenwerkende vennootschap van autocarreizen Cartour
1962-1969 4 stukken, 1 omslag en 3 pakken
1136. 1962- 4 stukken
Bevat brochure Cartour (Brussel, 1962, 24 blz)
1137. 1965 – 1966 1 omslag
bevat voorontwerp voor brochures Cartour, bevat staaltje papier
1138. 1967 1 pak
1139. 1968 1 pak
1140. 1969 1 pak
bevat brochure Cartour 1969 (Brussel, 1969, 18 blz)

1141. Dossier in verband met brochures van Belgische samenwerkende vennootschap van autocarreizen Cartour (voorprogramma)
1969 1 omslag
1142. Brief van Belgische samenwerkende vennootschap van autocarreizen Cartour over facturatie en expeditie voor het reisagentschap Brooke
1965 1 stuk
1143. Klantendossier van de drukkerij Ceuterinck (Leuven)
1967-1968 1 omslag
1144. Klantendossier van verkoper van scheidingswanden Cloisall (Brussel)
1961 – 1964 3 stukken
Bevat 1 brochure Cloisall (Brussel, 1961, 16 blz)
1145. Klantendossier van Club de Livre de mois (Brussel)
1962 1 omslag
Bevat 1 staal papier, 1 brochure Ambassade du livre (Brussel, 1962, 4 blz), , 1 brochure Lettes de mon Moulin (Brussel, 1962, 4 blz), 1 brochure Dans le célèbre chronique des Pasquier (Brussel, 1962, 2 blz), Brochure L'ambassade du livre (Brussel, 1962, 4 blz)
1146. Klantendossier van Copaba, Commercieel bedrijf voor industriële applicaties in België en het buitenland (Brussel)
1957-1960 1 omslag
Bevat brochure Stadsgaskomfort (Brussel, mei 1957, 4 blz), Brochure Stadsgaskomfort (november 1957, 4 blz) ook in het Frans, brochure Stadsgaskomfort (maart 1958, 4 blz), brochure Stadsgaskomfort (juni 1958, 4 blz) ook in het Frans → 4 ex, 2 in het Frans en 2 in het Nederlands, brochure Stadsgaskomfort (1960 4 blz), 10 staaltjes papier
1147. – 1153. Klantendossiers van publiciteitsagentschap Créations de Presse (Brussel)
1959-1966 4 pakken en 2 omslagen
1147. 1959 – 1961 1 pak
Bevat voorontwerp “Vous souhaitent une bonne année” 1959, prijslijst Spirou & Robbedoes (2 blz), brochure Mimosa de Haardvriend (4 blz), brochure Humo (4 blz) 1959, briefpapier en enveloppen, voorontwerp le mois publicitaire, brochure Belgian Exporter (Brussel, 1959, 66 blz)

1148. 1961 – 1962 1 omslag
 Bevat papier van L'europieen, brochure Afrique Express (Brussel, 1961, 32 blz), brochure Ist die Kohle noch Energie träge Nummer eins? (Brussel, 1961, 23 blz), brochure Superia (Zedelgem, 1961, 50 blz), brochure Home conseil (Brussel, 1958, 16 blz), enveloppen, folder qu'est-ce que l'Ofadi / Le C.E.B.S.P.? (Brussel, 2 blz)
1149. 1958 – 1962 1 pak
 Bevat krantje Secrets de Vente (Brussel, 1959, 8 blz), krant Chronique Shell echo (Brussel, 1959, 4 blz), 18 staaltjes papier, folder Regards sur vos problèmes de Vente (Brussel, 4blz), LL Magazine (Den Haag, 1958 12 blz), krantje Plein jeu (Brussel, 1958, 8 blz), home conseil (Brussel, 1958, 16 blz), elegance (Brussel, 1958, 16 blz), Sortivox (Leuven, 1962, 8 blz)
1150. 1960 - 1963 1 pak
 Bevat 2 brochures Secrets de Vente (Brussel, 1960, 8blz), 2 brochures Kroniek Shell (Brussel, 1960, 4 blz), brochure L'européen (Brussel, 1960, 22 blz), brochure Chronique du bien boire (Malonne, 1958, 4 blz), 2 staaltjes papier, brochure krantje Marie-Louise (Brussel, 1960, 8 blz, brochure home conseil (Brussel, 1958, 16 blz), brochure Benelux Revue (Brussel, 1960, 20 blz), brochure La Blanchisserie Belge (Brussel, 1959, .34 blz)
1151. 1958 - 1965 1 pak
 Bevat 28 staaltjes papier, brochure Chronique du bien boire (Malonne, 1963, 4 blz), brochure Peguy informations (Lapierre, 1961, 8 blz), brochure Dialogue et culture (Brussel, 1963, 12 blz), brochure duror (Gent, 1963, 10 blz), brochure Daix Duvivier (Antoing, 1963, 8 blz)
1152. 1965 1 omslag
 Bevat Bozar magazine (Brussel, 1960, 8 blz)
1153. 1966 1 omslag
 Bevat brochure Maison Albert Damoiseaux (Brussel, 1966, 12 blz)
 brochure J. Meys (Brussel, 1966, 12 blz), brochure Teldonck (Brussel, 1966, 12 blz), brochure J. Blampain (Brussel, 1966 12 blz), brochure G. Quijo, (Brussel, 1966, 12 blz), brochure Hugo Waes (Brussel, 1966, 12 blz), brochure Fr. Vervaeren-Cornelis (Brussel, 1966, 12 blz), brochure Armand Leclercq, brochure Detroz-Marlier, brochure Huis Adams, brochure Contact Berquin, brochure Blankers, brochure A/. Piérard, (Brussel, 1966, 16 blz), brochure F. Van den Heuvel, brochure A. Sindic, brochure Opticien Albert Nitelet, brochure Mon opticien E. Van Der Maren (Brussel, 1966, 16 blz), brochure Berquin magazine (Brussel, 1966, 16 blz), brochure Protegez votre vue (Brussel, 1966, 16 blz), brochure F. Van den Heuvel, brochure Het belfort (Brussel, 1966, 16 blz), brochure Amerijckx Echo (Brussel, 1966, 8 blz, brochure fa. Van Duym (Brussel, 1966, 8 blz), brochure Objectif prévention (Brussel, 1966, 8 blz), brochure Gun uw ogen een prettige vakantie (Brussel, 1966, 16 blz)

1154. – 1155. Klantendossiers van Publigraphie Cuypers (Brussel)
 1966-1968 2 pakken
 1154. 1966
 1155. 1967-1968

4. Klanten beginnende met een D

1156. Klantendossier van De Kolver (Brussel)
 1961 1 omslag

1157. – 1159. Klantendossiers van Ateliers René de Malzine, gespecialiseerd in
 bedrijfsmachines (Sclesin)
 1953-1967 1 omslag en 2 pakken
 1157. 1953 – 1957 1 pak
 Bevat 8 voorbeelden van fiches en 2 voorbeelden van enveloppen
 1158. 1958 – 1961 1 omslag
 Bevat 29 voorbeelden van fiches, 2 voorbeelden van enveloppen, folder ateliers
 liegeois “engrenages” sa (Luik, 4 blz)
 1159. 1962 – 1967 1 pak
 Bevat 27 voorbeelden van fiches

1160. Klantendossier van reisagentschap Dens-Ocean (Brussel)
 1966 1 omslag
 Bevat brochure voyages Dens-Ocean 1964 (Brussel, 1964, 38 blz), voyages Dens-Ocean 1965 (34 blz),
 voyages Dens-Ocean 1966 (38 blz)

1161. Klantendossier van de uitgeverij Dessain (Luik)
 1967-1968 1 omslag

1162. Klantendossier van het reclameagentschap R.R. De Witt (Brussel)
 1958 1 omslag
 Bevat 2 voorbeelden van enveloppen

1163. Klantendossier van de reisorganisatie De Zwaluwen (Brussel)

1959-1961

1 pak

Bevat brochure Reis suggest voyages (Sint-Amandsberg, 1958, 28 blz), brochure Sabena (Brussel, 1959, 6 blz), bevat krantje reis suggest (1961), folder Sabena (Brussel, 1961, 6 blz), bevat vacances ensollées (Brussel, 1961, 20 blz), brochure Raitour été 1961 (Brussel, 1961, 28 blz), 6 staaltjes van papier, brochure autotourisme 1962 (Strombeek, 1962, 16 blz), brochure reissuggest (Mechelen, 1960, 28 blz), brochure Airtour (Brussel, 1962, 26 blz)

1164. Klantendossier van de uitgeverij Dierickx-Beke (Mechelen) in verband met verkiezingen

1968

1 pak

Bevat brief provincie en parlementsverkiezingen (Mechelen, 1968, 2blz), affiche wetgevende kamer, affiche oproeping van het kiezerskorps, 11 kiesbrieven voor Senaat, Provincieraad en kamer, 2 formulieren voor verkiezing, affiche groeperingen, vorming en samenstelling kiesbureau, affiche bericht parlementsverkiezingen, affiche gemeenteraadsverkiezingen

5. Klanten beginnende met een E

1165. Klantendossier Elektriciteitsmaatschappij voor Noord-België (ENB) (Mechelen)

1958 – 1962

1 pak

Bevat brochure onder ons (Mechelen, 1962, 36 blz), Brochure onder ons (Mechelen, 1961, 36 blz), 146 staaltjes papier, 2 Informatiebundels voor de elektrificatie van woningen (Mechelen, 1961, 4 blz), Brochure onder ons (Mechelen, 1960, 36 blz), folder Ook voor uw keuken bestaat een aangepast model (Mechelen, 1960, 6 blz, 2 folders Ook u zal het ondervinden mevrouw, Mechelen, 1960, 4 blz, brochure Onder ons (Mechelen, 1959, 36 blz, folder Beter een frigo bij de hand dan een Rubens aan de wand (Mechelen 1959, 4 blz), Elektrogids (Mechelen, 1959, 4 blz), Folder bezit u nog geen frigo (Mechelen, 1959, 2blz), Onder ons (Mechelen, 1958, voorblad), brochure Elektrogids (Mechelen, 1958, 4 blz), brochure Elektrogids (Mechelen, 1957, 4 blz), brochure Onder ons (Mechelen, 1957, 19 blz)

1166. - 1169 Klantendossiers van het bouwbedrijf Eternit (Kapelle-op-den-Bos)

1956-1967

1 omslag en 3 pakken

1166. 1956-1959

1 pak

Bevat voorbeelden van enveloppen en papier

1167. 1956-1957

1 omslag

Bevat voorbeelden van inventarisfiches in verschillende kleuren, voorbeelden van "Note de commission", tableaux de marquage, voorbeeld werkaanvraag, voorbeelden van etiketten, vier voorbeelden van briefhoofden, voorbeelden

van bladen voorraad, voorbeelden van formulieren voor rapporten,
 voorbeelden van facturen, voorbeelden van effectenbinnenkomst, 10, bon de
 sortie, wisselbrief voorbeelden van papier, 2 voorbeelden van enveloppen,
 formulieren "rapport", fiches statistieken

1168. 1957-1961 1 pak

Bevat fiches régions, Bon de sortie, fabricatierapport, etiketten d'envoi, voorbeelden
 van etiketten Alkal Resistant ink, formulieren voor overzicht van bestellingen,
 orderbrief, goods te be forwarded, bon d'interieur, offre client, bestelbon, overzicht
 van rekening, gefactureerde bestellingen, briefhoofden, relevé journalier de
 production, werkkaart, tableau de marquage

1169. 1962-1967 1 pak

Bevat briefwisseling leveranciers bevat voorbeelden van orderbrieven, service
 d'appointements, feuille de cotation, etiketten, aankomst en vertrek vrachtwagens,
 werkprogrammablad, uitgangsbbon, ladingsblad, tableau de marquage, fiche Total
 journalier belge, bon d'interieur, fiche commande facturées, weight note packing
 list, detail des matériaux, 1 staaltje papier, voorbeeld van een enveloppe, salarisfiche

6. Klanten beginnende met een F

1170. Bestelling van Facultés catholique de Lyon

1952 1 stuk

7. Klanten beginnende met een G

1171. Bestelling van dokter Geerts (Mechelen)

1951 1 stuk

1172. Klantendossier van dokter Geerts (Mechelen)

1969 1 omslag

Bevat wijziging van adreskaartjes

1173. Klantendossier van reisorganisator Généralcar (Brussel)

1965 – 1967 1 omslag

Bevat folder Moscou (Brussel, geen datum, 6 blz), brochure voyages generalcar hiver printemps 1966-
 1967 (Brussel, 1966, 6 blz), brochure vacances 66 (Brussel, 1966, 4 blz), voorontwerp voyages et
 séjours individuels en Espagne au Portugal, brochure L'ussr et Moscou (Brussel 1966, 8 blz), brochure
 Grèce (Brussel, 1967 8 blz), brochure Liban et terre sainte (Brussel, 1966, 6 blz), brochure basse et
 haute Egypte (Brussel, 1965, 8 blz), brochure Benelux tour (20 blz), brochure Belgium sightseeing,
 tours and excursions 34 blz, brochure vacance 1965 (1965, 50 blz), brochure orientbus (1965 6 blz)

1174. Klantendossier van uitgeverij Goldmann (München)
1969 1 omslag

1175. Klantendossier van Gregg, agent van drukkerij J. Adam (Brussel)
1962 – 1963 1 omslag
Bevat folder Inspection technique des pneus (Brussel, 1962, 8 blz)

1176. Klantendossier van producent van gipsplaten Gyproc-Benelux (Wijnegem)
1958 1 omslag

8. Klanten beginnende met een H

1177. Klantendossier van Adrian Hamers, vertegenwoordiger van Dessain in VS en Canada
(New York)
1962 - 1963 1 omslag

1178. Klantendossier van internationale reisorganisatie Havas Exprinter (Brussel)
1961 1 omslag
Bevat 1 brochure Havas exprinter (Brussel, 1961, 50 blz) en 3 stalen papier

1179. Klantendossier van uitgeverij Historia (Brussel)
1955-1966 1 omslag

1180. Klantendossier van reisagentschap Horizons (Brussel)
1963 – 1966 1 omslag
Bevat brochure horizons du monde (Brussel, 1964, 28 blz), brochure horizons du monde nr 2 (Brussel, 1964, 28 blz), brochure horizons du monde (Brussel, 1964, 28 blz), brochure horizons du monde (Brussel, 1964, 40 blz), 2 brochures horizon voor morgen (Brussel, 1964, 28 blz)

1181. Klantendossier van internationale reisorganisatie Hotel plan (Brussel)
1959 1 omslag
Bevat brochure Horizons 1959 (Brussel, 1959, 64 blz)

1182. Klantendossier van handelaar in voedingsmiddelen Et. Huyghebaert (Mechelen)
1959 1 omslag

9. Klanten beginnende met een I

1183. Klantendossier van IGLO/Unilever (Brussel)

1962

1 omslag

Bevat voorontwerp Vous vous souvenez de l'hiver dernier prenez vite un conservateur iglo (Brussel, 1963)

1184. – 1185. Klantendossiers van reclamebureau Ilcar (Brussel)

1956-1961

1 omslag en 1 pak

1184. 1956-1958

-

1 pak

Bevat 2 folders nieuw doelmatig geneesmiddel tegen inwendig en uitwendig speen (Brussel, 1958, 6 blz), folder nouveau traitement efficace contr acné (Brussel, 1957, 2 blz) folder Remède contre les varices (Brussel, 1957, 8 blz) 2 brochures Rheumatiek (Brussel, 1957, 6 blz), brochure Rhumatismes (Brussel, 1957, 6 blz), 3 staaltjes papier, folder Zo werkt Vitamine F 99 (Brussel, 1957, 8 blz), 4 folders Waarom koopt u bij Vecro? (Brussel, 1957, 8 blz),

1185. 1956-1961

1 omslag

Bevat folder Il grandit 12 fois plus aisément (Brussel, 1961, 4 blz), krantje sensationnel (Brussel, 1959, 4 blz), 12 staaltjes papier, krantje In blijde verwachting (Brussel, 1960?, 8 blz), krantje De winter is op komst (Brussel, 1959?, 4 blz), brochure Jan Goedbrood spreekt tot u (Brussel, 1960, 8 blz), drukproeven catechismus/missaal, brochure Jean bonpain vous parle (Brussel, 1958, 8 blz), brochure De handelaar in bieren en drinkwaters (Brussel, 1957, 22 blz), krantje Le Soir pour les enfants (Brussel, 1957, 8 blz), folder de 4 troeven der gezondheid (Brussel, 1957, 2 blz)

1186. – 1187. Klantendossiers van Reisagentschap Immotour (Brussel)

1962, 1969

2 pakken

1186. 1962

Bevat uitnodiging Cocktailparty, karton van Immotour

1187. 1969

1188. Klantendossier van vzw Interdiocesaan Centrum (Brussel)

1967-1968

1 omslag

1189. Klantendossier van Interparochiaal secretariaat (Antwerpen)

1961

1 omslag

10. Klanten beginnende met een K

1190. Klantendossier van Katholieke Arbeiders Jeugd (Brussel)
1958-1959 1 omslag
Bevat Groepsleidersboekje (1959), voorbeeld van een enveloppe en 2 staaltjes papier
1191. Klantendossier van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (Brussel)
1961 1 omslag

11. Klanten beginnende met een L

1192. Klantendossier van drukkerij Laurent (Mechelen)
1965-1966 1 omslag
1193. Klantendossier van inkoper Lever (Brussel)
1962-1963 1 omslag
1194. Klantendossier van verfproducent LEVIS (Vilvoorde)
1963 1 omslag
Bevat brochure Levis vous parle (Brussel, 1963, 4 blz)

12. Klanten beginnende met een M

1195. Klantendossier van meubelzaak Malinia (Mechelen)
1969 1 omslag
1196. Klantendossier van verzekeringsmakelaar Thomas Meadows (Antwerpen)
1948-1949 1 omslag
1197. Klantendossier van Melbo, concessiehouder van "The coca cola export corporation"
(Mechelen)
1969 1 omslag
1198. Klantendossier van Boekhandel Mignard (Parijs)
1946 1 omslag

1199. Klantendossier van de soldatendienst Milac (Leest)
1958 1 omslag
1200. Klantendossier van reisorganisatie Mondial tours (Brussel)
1969 1 omslag

13. Klanten beginnende met een N

1201. - 1207 Klantendossiers van Belgische maatschappij voor zeetoerisme Navitour
- 1961-1969 2 omslagen en 5 pakken
1201. 1961-1963 1 pak
Bevat brochure croisières des îles fortunées (Mechelen, 1961, 8 blz), brochure navitour été 1963 (Mechelen, 1962, 10 blz), brochure Croisières d'été 1963 (Parijs, 1962, 8 blz), brochure Kruisvaart naar de Kanarische eilanden (Mechelen, 1961, 6 blz)
1202. 1963 – 1965 1 omslag
brochure Typaldos Lines (1965, 4 blz), Navitour zomer 1964 programma (Brussel, 1964, 4 blz), Croisières de printemps (Brussel, 1965, 8 blz), brochure Méditerranée Israël, Mechelen, 1964, 8 blz ook in het NL, Navitour été 1965 Brussel 1965, 26 blz), brochure Middellandse zee – Israël winter 1964-1965 (Mechelen, 1964, 8 blz) ook in het Frans, brochure Noël en terre sainte (Mechelen, 1964, 6 blz), brochure de maritime omwenteling (Brussel, 1965, 4 blz), brochure Ziehier de canariën (Mechelen, 1964, 4 blz), affiche 2 nieuwe paascruises, brochure 5 magnifiques croisières (Mechelen, 1964, 12 blz) 3 ex waar van 1 in het Nederlands, brochure Wirtz tours aux canaries et Madère Brussel, 1965, 8 blz)
1203. 1961 – 1965 1 omslag
Bevat voorontwerp Découvrez un nouveau monde, Brochure Cap sur Dakar 1966 (Marseille, 1966, 10 blz, 2 x Navitour (Mechelen, 1966, 10 blz), Navitour été 1965 (Mechelen, 1965, 26, Navitour hiver Printemps 1965-1966 (Mechelen, 1965, 16 blz), een werkelijk onvergetelijke reis, (Mechelen, 14 blz)
1204. 1966 1 pak
In deze omslag zitten enerzijds bestelbonnen van Navitour zelf en anderzijds duplicaten van facturen van Dessain aan derden. De reisbureaus bestellen bij Navitour. Navitour stuurt die bestellingen door naar Dessain waar de brochures gedrukt worden en Dessain stuurt de facturen naar de verschillende reisbureaus.
1205. 1967 1 pak
Bevat 1 brochure Navitour 1966, (Brussel, 1966, 2 blz)
1206. 1967 1 pak
1207. 1969 1 pak

Bevat brochure Navitour 1969 (Brussel, 1969, 30 blz), bevat 2 brochures Croisière aux terres de lumière (Brussel, 1969, 14 blz), 3 brochure Jahrecruise (Brussel winter lente 1970, 8 blz), 2 folder paquert ferry (Brussel, 1969, 4 blz), 2 folders croisières linea “c” (Brussel, 1969, 10 blz), 2 folders passages paquet (Brussel, 1969, 6 blz), 2 affiches ferryboot, 2 folders croisières sejours au soleil, (16 blz), 2 folders 2 croisières en Afrique occidentale, (12 blz), 3 folder croisière du nouvel an, (10 blz), uitnodiging voor cocktail paquet (4 blz), folder la croisière des deux mondes, (20 blz), 1 folder croisières de luxe (6 blz), folder les croisières de la flotta lauro, (16 blz), folder MS renaissance (12 blz), folder kerstcruise (12 blz) (+ Franse versie), folder Steven naar Rio en het karnaval aan boord van de Ancerville (12 blz), folder Ancerville (16 blz), folder 16croisieres (12 blz), à, bagage etiketten, folder cap sur Dakar (12 blz), 2 folders croisières d’été au nord à bord de Renaissance (12 blz), Streven naar Dakar/Canarian Relax aan boord van de Ancerville (12 blz) (ook in het Frans

14. Klanten beginnende met een O

1208. Klantendossier van Office général du livre (Parijs)
1960 – 1962 1 omslag
1209. Klantendossier van Oficiana ecclesia, verbond van artisanale fabrikanten (Caracas)
1951 1 stuk

15. Klanten beginnende met een P

- 1210 Klantendossier van import- en exportfirma Frans Pessers (Tilburg)
1961 3 stukken
1211. Klantendossier van Planning publicitaire, marketing en reclame (Brussel)
1959 1 omslag
1212. Klantendossier van Procter&Gamble (Brussel)
1958 1 omslag
- Bevat 6 staaltjes Carbonpapier, 1 affiche van dreft en 1 staal van papier

1213. Klantendossier van reclamebureau Publi Synthese (Brussel)
 1959 – 1963 1 omslag
 Bevat Textiel kleinhandel (Brussel, 1963, 30 blz), Le détaillant textile (Brussel, 1963, 30 blz), 5 staaltjes papier, Le bonjour de Boch (Brussel, 1959, 16 blz), Le détaillant textile (Brussel, aug 1959, 30 blz), Le détaillant textile (Brussel, juni 1959, 34 blz)

16. Klanten beginnende met een R

1214. – 1215. Klantendossiers van Société belge de tourisme par rail Railtour
 1961-1962 2 omslagen
 1214. 1961
 Bevat 2 staaltjes papier, brochure vacance railtour ete 1960 (Brussel, 1960, 24 blz), folder train Blanc (Brussel, 1959, 4 blz)
 1215. 1962
 Bevat brochure Vacance hiver 1960-1961 (Mechelen, 1960, 12 blz), brochure séjours sports d'hiver (Brussel, 1961, 26 blz), brochure Railtour 1962 (Brussel, 1962, 28 blz)

17. Klanten beginnende met een S

1216. Klantendossier van SBR, Société belge radio-electrique (Brussel)
 1963 1 omslag
 Bevat gebruiksaanwijzing SBR filtromatic (Brussel, 1963, 8 blz)
1217. Klantendossier van het Secrétariat des Anciennes du Sacré Coeur (Brussel)
 1965 1 omslag
 Bevat 2 kaartjes met getekende kerk erop
1218. Klantendossier van producent van metalen meubels SOMAC (Brussel)
 1966 1 omslag
 Bevat een voorbeeld van een enveloppe
1219. Klantendossier van brochures van Reisagentschap Sunair (Brussel)
 1967 1 pak
 Bestelbonnen zijn van Sunair zelf, de duplicaten van de facturen zijn van Dessain.

18. Klanten beginnende met een T

1220. Klantendossier van Reisagentschap Transair (Brussel)
1969 - 1970 1 pak

19. Klanten beginnende met een U

1221. Klantendossier van producent van staalconstructies UTIL (Brussel)
1963 1 omslag

20. Klanten beginnende met een V

1222. – 1223. Klantendossiers van drukkerij Van Buggenhout
1966-1968 2 omslagen
1222. 1966
1223. 1967-1968

1224. Klantendossier van drukkerij Van Den Bossche (Mechelen)
1961-1968 1 pak

1225. Klantendossier van wisselagent Van de Put (Antwerpen)
1967-1968 1 omslag

1226. Klantendossier van producent van huishoudtoestellen Veranko (Mechelen)
1958-1959 1 omslag

21. Klanten beginnende met een Z

1227. Klantendossier van de Zuid-Nederlandse uitgeverij (Mortsel)
1965-1966 1 omslag

C. INVOER- EN UITVOERVERKLARINGEN

1228. Stukken betreffende het importeren en exporteren van goederen
1932-1943 1 omslag

1229. Stukken betreffende export naar Spanje, Italië, Ierland, Cuba en Chili
1934-1937 1 omslag
1230. Documenten betreffende import en export
1935-1957 1 omslag
1231. Uitvoerklaring modellen D, J, H
1946 – 1951 1 pak
1232. Uitvoerklaring modellen D, J, H
1947 – 1953 1 pak
1233. Uitvoerklaring model H, J en invoerklaring model F, G
1946-1956 1 pak
1234. Uitvoerklaring model H, J en importklaring model F, G, importlicenties
1948-1956 1 pak

VII. GESCHILLEN

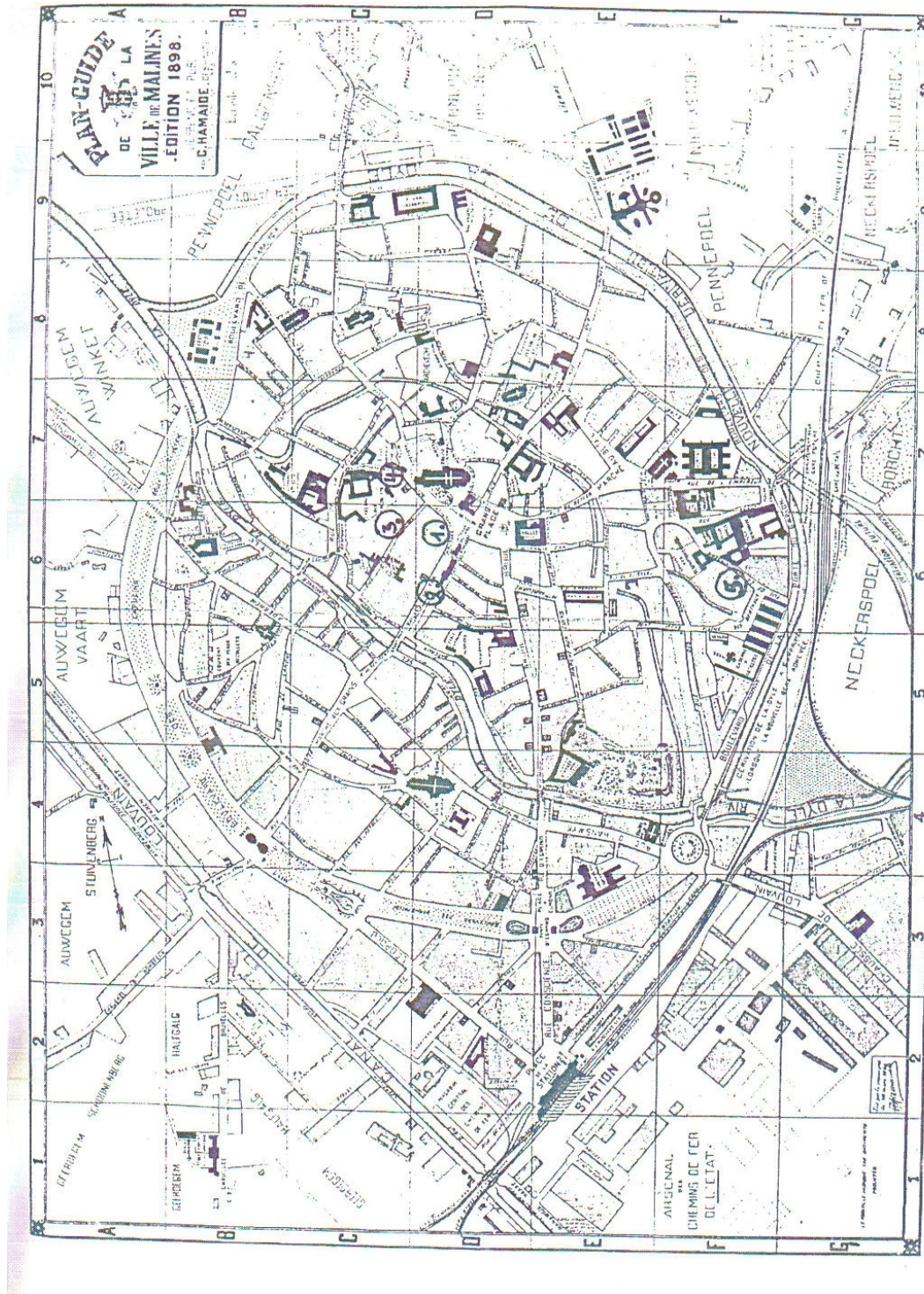
1235. Dossier met briefwisseling van het proces tussen de uitgeverijen Dessain en Desclée in verband met het uitgeven van “office propre”, bijlage bij onder andere brevieren en missalen
1890-1917 (vooral 1903-1907) 1 omslag
1236. Dossier van werknemer Rafael Doormael uit Antwerpen over het niet teruggeven van stalen van boeken
1961 1 omslag

VIII. STUKKEN VREEMD AAN HET ARCHIEF

1237. Journal van textielhandel Josephine Dessain et soeurs
1808-1821 1 deel
1238. Grootboek van het bedrijf Dessain in Luik
maart 1808 – januari 1830 1 deel
Met klapper.
1239. Briefwisseling in verband met een geschil tussen werknemers Thijs en De Coster over achterstallige betalingen
1909-1912 1 omslag
Het hoort niet thuis bij het archief van de uitgeverij – drukkerij Dessain, omdat het hier gaat over Francis Dessain als advocaat. Het hoort dus bij het archief van Francis Dessain

Bijlagen

Bijlage 1: Situering van de verschillende plaatsen van het bedrijf Hanicq en het bedrijf Dessain

(1) Steenweg, (2), IJzeren Leen, (3) Begijnenstraat, (4) Steenstraat, (5) Bleekstraat

Bron: MONT, I., *Dessain (1855-1913)*, p. 182.